...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 262 (1862)
НОЯБРИИН 4
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Ороохо таряа үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ, малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха шухала эшэ үндэһэн бологшо кукуруза тарилгые бүхы хэмжээгээр үргэдхэгты, ургасыень дээшэлүүлэгты!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй уряануудһаа).

Социалистическэ культураяа хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлая!

...ын дэлгэр советскэ Эхэ оро... ...най ажалшад Агууехэ Октябрь... социалистическэ революциингаа ...жэлэй ойе промышленность болон ...э ажахыгаа, соёл культураяа ...өөлгэдэ шэнэ ехэ амжалтану... туйлан угтажа байна.

...ммунистическэ партиин сэсэн ...эн хүтэлбэри доро ябажа, манай ...ой героическа хүдэлмэришэн ..., колхозно таряашад, арадай ...ллигенци түүхэтэ богонихон бол... соо ороноо индустриализацилха, ...э ажахыгаа коллективизацилха ...икые амжалтатайгаар бэелүүл... түрэл ороноо хүсэн түгэс инду...льно-колхозно гүрэн болгожо ...а һэн.

...оной ажахын социалистическэ ...р шэнэдхэн хубилгагдахатай ...а манай орондо культурна ре...оци бэелүүлэгдэһэн байна. Ма...орноой ахадуу хэдэн олон ара... соёл культураяа хүгжөөлгэдэ ...өө дуулдаагүй ехэ амжалта...дые туйлаһан байна.

...бүхы советскэ ороной...ноо ара...тай хамта манай бурят арад ...эн гуша гаран жэл соо соёл ...тураяа, эрдэм һургууляа хүг...лгэдэ туйлай ехэ амжалтану... туйлаа. Революциин урда тээ ...ят зон булта шахуу үзэг бэ...мэдэхэгүй байһан юм. Мүнөө ...публикымнай ажалшад бүхыдөө ...бэшэг мэдэхэ болонхой. Уялгата ...ой долоон жэлэй һургуули бэе...лэгдээд, мүнөө бүгэдэниитын ар... жэлэй һуралсалда орожо байг...а. һүүлшын табанжэлэй турша... республика доторнай дунда һур...лиинуудай тоо хоёр дахин олон бо... хүдөө нютагуудта дүшэ гаран ...он жэлэй һургуулинууд шэнээр ...дээ. Арадай ажахын болон куль...ын бүхы һалбаринуудта бурят ...ой дундаһаа урган гараһан дун...ба дээдэ мэргэжэлтэдэй, эрдэм...эй—наукын кандидадуудай бо... докторнуудай—тоо жэлһээ жэл...олошоржо байна.

...нэ жэлдэ «Байгалай толон» гэжэ ...ратурно-уранһайханай, олонии...олитическэ журналай хэблэгдэн ...жа эхилһэн ушар хадаа манай ...публикын культурна ажабайдал... болоһон туйлай ехэ событи мүн. ...эл маягаараа национальна, уд...раа социалистическэ бурят-мон... литературын улам саашадаа хүг...гэдэ энэ журналай туһалха бай...ынь дамжаггүй.

Республика доторнай гурбан ...тр, хэдэн олон кинотеатрнууд, ...льтурын байшангууд, клубуул, ...ан булангууд, уншалгын байшан..., библиотекэнүүд, культбаза... хүдэлмэрилнэ.

...һургуули эрдэмэй, соёл культу... хурдан түргэнөөр хүгжэхэтэй ...та манай хүнүүдэй культурна ...лтэнүүд түргэнөөр ургана. Гэбэ...е, республикымнай уранзохёол..., композиторнууд, культура бо... искусствын олон тоото ажал...улагшад советскэ хүнүүдэй үдэр ...ри ургажа байгаа культурна эрил...нүүдые хүсэдөөр хангажа шада...гүй.

...һүүлэй хэдэн жэлэй туршада бу... хэлэн дээрэ оперо болон оперетнэ зүжэгүүд зохёогдожо табигданагүй. Шэнэ дуунууд, илангаяа хатар наадanай дуунууд тон үсөөнөөр зохёогдоно. Коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ байһан мүнөө үеын хүнүүд тухай республикымнай уранзохёолшод уран һайханаар аад, гүнзэгы удхатай, дура сэдьхэл буляама томо зохёолнуудые бэшэнэгүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, манай зарим уранзохёолшод ажабайдалые мууса мэдэнэ, тиимэһээ өөрынгөө хүсэндэ этигэнэгүй, мүнөө үеын тэмэ тушаа бэшэхээ бэрхэшээнэ.

Социалистическэ реализмын эрилтэнүүдэй ёһоор бодото байдалые революционно хүгжэлтэ сооһь, үнэн зүбөөр, тодорхойгоор, уран һайханаар харуулха хэрэгтэй. Манай коммунистическэ партиин ЦК уранзохёолшодто, уранзураашадта, театр болон искусствын бүхы ажал-ябуулагшадта хандажа, иигэжэ уряална:

— Литература ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд! Идейнэ гүнзэгы удхатай литература ба искусствын түлөө тэмсэгты, өөһэдынгөө уранһайханай шадабарие эсэшэ сусашагүйгөөр нарижуулан һайжаруулагты! Манай агууехэ арадай сэдьхэл хангамаар зохёолнуудые найруулагты! .

Хүдөө нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрие һайжаруулгада парти, правительство ехэ анхарал табидаг. һүүлэй үедэ республикымнай хүдөө нютагуудта хэдэн кино түхеэрэлгэнүүд шэнээр эмхидхэгдээ, олон колхозуудта шэнэ клубууд, культбазанууд баригдаа. Зүгөөр, хаа хаанагүй хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд һайнаар хүдэлмэрилнэгүй. Жэшээлхэдэ, Кударын аймагай Ворошиловай болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай зарим клубуудынь пээшэнгүй, сонхынь шэлнүүд эбдэрхэй, дулаалагдаадүй байһаар, дотороо һандали скамейкэгүй. Тиимэһээ дабшалжа һуугаад кино харадаг ушар олон юм. Мүн энэ аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой Семёновко тосхоной клуб огородой эдеэ хаадаг газар болгогдонхой. Хүдөөдэ ажаһуудаг хүн зоной культурна эрилтэнүүдтэ иимэ хайхарамжагүйгөөр хандажа болохогүй.

Аймагуудай, районуудай партийна болон советскэ органууд, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой бюрогой тогтоолоор сонсхогдоһон, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрие ниитын зүгһөө харалга эмхидхэхэ һарын туршада клубуудай, Культурын байшангуудай, библиотекэнүүдэй, улаан булангуудай, культбазануудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые дары усадхажа, тэдэнэй хүдэлмэрие һайжаруулха, байра байдалыень дулаалха, таатай зохид байдалтай болгохо зэргэтэй.

Алдарта партиингаа хүтэлбэреэр ябажа ажахыдаа болон культурна байгуулалтадаа шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө эршэ хүсэ түгэлдэрөөр урагшаа, һаруул һайхан коммунизм тээшэ дабшая!

...энэ Зеландиин премьер-министрын орлогшо ба хүдөө ажахын министр К. Холиогой эльгээһэн телеграмма

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин генеральна секретарь г-н Н. С. ХРУЩЕВТО

МОСКВА

Хүндэтэ г-н Хрущев,

Крымдэ тантай минии уулзаһан баримтые үндэрөөр сэгнэжэ байһан ...айгаа Лондонһоо гарахынгаа урда тээ би мэдээсэнгүй байжа шада...гүй байбаб. Маанадай хөөрэлдөөн үрэ ехэтэй ба намда ехэ һонирхол...й байгаа гэжэ би тоолоноб.

Манай уулзалга ба бидэнэй Танай агууехэ орондо ошоһон ушар ма...й арадуудай хоорондохи хани харилсаанда болон харилсан ажаллал...а туһалжа, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ алба хэх...йна гэжэ этигэнэб.

Үнэн зүрхэнһөө Танай
К. Холиок.

Октябриин 38 жэлэй ойдо зорюулагдан Москвагай ажалшадай баярай суглаанууд болоно

Агууехэ Октябрьска социалистиче... революциин 38 жэлэй ойдо ...орюулагдан ажалшадай баярай суг...аанууд Москвада боложо байна. ...Куйбышевска районой партийна, со...ветскэ, комсомольско болон профсо...юзна организацинуудай түлөөлэгшэ...й суглаан ноябриин 2-то политех...ническэ музейн байшан соо болоо. ...Свердловскэ районой ажалшадай ...суглаан Союзуудай байшангай Ко...лонно зал соо болоһон байна.

...Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой ...культурын ордон соо үдэшэлэн хүн ...олоороо суглараа. Пролетарска районой заводуудай, фабрикануудай, барилганууудай, эмхи зургаануудай болон һургуулинуудай түлөөлэгшэд Агууехэ Октябриин 38 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаанда уряалаар ерэһэн байна. ВЦСПС-эй секретарь нүхэр Прохоров элидхэл хээ.

«Фрезер» гэжэ, Орджоникидзын нэрэмжэтэ, Буденнын нэрэмжэтэ заводуудта, мүн городой бусад предприятинуудта суглаанууд мүн лэ болоо.

(ТАСС).

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев болон А. И. Микоянтай Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Ну хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоянтай Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Ну ноябриин 2-то Кремль соо хөөрэлдөө.

Хөөрэлдөөн хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө. Бирманскэ талаһаа Бирманскэ Союзай Хангалгын министр Бо Минг Гаунг, Бирмэһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Монг Он, Бирмэһээ Хитадай Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Хла Маунг, Бирмэһээ Великобританида байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Чин, Премьер-Министрын секретарь У Танг; Советскэ талаһаа — СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшонор В. А. Зорин, Н. Т. Федоренко, СССР-һээ Бирмэдэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол А. Д. Щиборин хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ дээрэ

Энэ үглөөгүүр газаа хүйтэн, жабартай байба. Гэбэшье, үглөөнэй 9 часһаа выставкэ дээрэ хүн зон олоороо сугларжа байгаа һэн.

Городой промышленна предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа, һургуулинуудһаа хүнүүд бүлэг бүлэгөөрөө автобусаар ерэжэ, выставкын павильонуудаар тарана.

Выставкын хашаагай ворота руу хэдэн хүнүүд шог наадатай, хүхюунээр энеэлдэн оробо. Энэ хадаа республикын хүдөө ажахын техникумэй студентнэр, багшанар выставкэ харахаяа ерэбэ. Тэдэнэй дунда ерээдүйн агрономууд, зоотехнигүүд болон хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд бии. Студентнэрэй хаража, ойлгожо абаха юумэ выставкэ дээрэ олон.

Студентнэрэй һүүлээр уданшьегүй ПВЗ-гэй олон хүдэлмэришэд, партийна һургуулиинхид, мүн городой бусадшье промышленна предприятинуудһаа хүнүүд ерэнэ.

Выставкын «Тарянажал» гэһэн павильон соо хүн зон илангаяа олон. Тэрэншье ойлгостой. Юуб гэхэдэ, ниитын ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань эрид хүгжөөхын тула түбхын түрүүн ороохо таряанай үндэр ургаса ургуулха, тэрэнэй валовой суглуулбарие жэл бүхэндэ 10 миллиард болгохо гэһэн шухала зорилго парти, правительствомнай табинхай бшуу.

Манай республикын колхозно таряашад МТС-үүдэй механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд парти, правительствынгаа табиһан зорилгые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө шармайн оронхой. Энээниие эли тодоор харуулһан стенд павильон соо бии. Жэшээнь, манай республика дотор 1955 ондо 138881 гектар шэнэ ба боро газар элдүүрилэгдээ. Энэ хадаа ороохо таряанай валовой суглуулбарие нэмээхэ горьтойхон арга боломжо мүн болоно.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилгээр илангаяа Зэдын аймагта ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай эндэ харуулагдана. Энэ аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ороохо таряанай үндэр ургаса ургуулхын түлөө бэрхээр оролдоһон байна. Жэшээнь, колхозой нэгэдэхи таряанажалай бригада (бригадирынь В. Коленов) 245 гектар дээрэһээ га бүриин 13,5 центнер шэниисэ хуряажа абаһан байха юм.

Хэрбээ Зэдын аймагта нёдноно жэлдэ ороохо таряанай валовой суглуулбари 86600 центнер байһан һаа, мүнөө жэл эндэ 183926 центнер таряа абаһан байна.

Хура бороогой багаар ороһон байбашье, республикымнай бусад аймагуудта ороохо таряанай үндэр ургасын хуряагдаһан тухай павильон соо харуулагдана. Жэшээнь, Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригада (бригадирынь нүхэр Е. Я. Афанасьев) 910 гектар дээрэһээ га бүриин 11 центнер таряа хуряаһан байна.

Колхозно эрдэмтэ нүхэр Т. Мальцевай арга методэй газар элдүүрилгэдэ хэр зэргээр хэрэглэгдэжэ, ямар үрэ дүн харуулжа байһаниие һонирхоно. Выставкэдэ хабаадагша—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (Кабанскын аймаг) гэшүүн П. О. Поплевин хажуудаа зэргэлжэ ябаһан нүхэртөө хандан иигэжэ хэлэнэ:

—Шаблаагүй плугаар газараа гүнзэгыгөөр хахалжа туршагшад яһала һайн ургаса ургуулһан байна. Харыш, тэрэ...

—Харанаб, харанаб. 117 гектар газарые шэнэ аргаар элдүүрилжэ, га бүриһөө 13,5 центнер таряа хуряагаа юм байна. һайн лэ даа. Манайхид юундэ энэ арга хэрэглэжэ туршаагүй гээшэб?

Иимэ хөөрэлдөөнэй боложо байхада павильоной экскурсовод—залуухан басаган тэдэ хоёрой хажуудa ерэжэ, «Байкало-Кударын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд иимэ туршалга хэһэн байна» гээд ойлгуулна. Тиихэдэнь колхозник П. Поплевин басаганда хандажа, «энэ хара колосто шэниисэ үзөөгүйгөө эндэ үзэбэб» гэнэ.

—Хара колосто шэниисэ Украинада ургадаг юм. Энэ ургамал манай эндэ түрүүшынхеэ туршагдаа, —гээд экскурсовод басаган харюусана.

—Гектар бүриһөө хэды центнер абтаа гээшэб?

—Шэнэ газар дээрэ таригдаад, га бүриһөө 17 центнер гараһан байна.

Сэлэнгын аймагай Сталинай (Загастай) нэрэмжэтэ колхозой ажахые харуулһан таһалга соо табигдаһан стендүүдые хүн зон һонирхон харана. Энэ колхозой гэшүүн Ц.-Д. Жажиновай бүлынхид (гурбан хүн) ниитынгээ ажалда эдэбхитэй хэшээлтэйгээр хабаадажа, жэл соо 2892 ажалта үдэр олоһон байна. Энэ ажалта үдэртөө тэдэнэр 8676 килограмм таряа, 10122 түхэриг мүнгэ, 295 килограмм овощь абаһан байха юм. Гадна, малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө энэ бүлэ хамтадаа ажалта үдэртөө нэмэлтэ түлбэри болгон, 300 килограмм мяха, 9 толгой эрье абаһан байна.

* * *

Манай республика дотор ороохото культурануудай тарилгын талмай жэл бүри үргэдхэгдэнэ. Тиихэ бүринь МТС-үүдтэ трактор механизмууд гүрэнһөө олоор үгтэжэл байдаг. Выставкэ дээрэ эмхидхэгдэһэн «Механизации» павильон соо ороходо, МТС-үүдэй тракторна, комбайнова паркнуудай нэмэжэ байһан тухай эли тодоор харуулагданхай. Манай республикын МТС-үүдэй тракторна парк 1945 оноймхидо орходоо 2-һоо үлүү дахин ехэ болоһон байна. Тиихэдэ, комбайнова паркын ургалта 1950 ондо 100 процент байһан һаа, 1955 ондо 137 процент болонхой.

Выставкэдэ орогшод хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг трактор механизмуудые тойрон хаража һонирхоно: Харахашье юумэ олон даа. Эндэ хартаабха малтадаг, силос хуряадаг комбайн, кукурузые квадратно-гнездовой аргаар таридаг сеялкэ, худаг малтадаг түхеэрэлгэ, мүн бусадшье олон ондоо янзын, шэнэ механизмууд жэрылдэн харагдана.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ нээгдэһээр гурба хоноботшье, хүн зон улам олоороо орожо байна. Үдэрэй тэн багта Улан-Удэ городой—хүүгэдэй 6-дахи садта байдаг үхибүүд выставкэдэ автобусаар ерээ. Тэдэнэр хараһан лэ юумээ ехээр һонирхожо, экскурсоводуудһаа элдэбын юумэ һурана.

Б. Шатонов.

Ноябриин 3.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Итанцын МТС-эй түрүү механизаторнууд

Итанцын МТС-эй дирекци ба партийна эхин организаци (Прибайкальска аймаг) тракторна бригадануудай хоорондын социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые гаргаба.

Ажахын жэлэй 10 һарын дүнгэй ёһоор коммунист М. Г. Подкорытовай хүтэлбэрилдэг 4-дэхи тракторна бригадын коллектив түрүү һуури эзэлбэ. Энэ бригада условно трактор бүхэнөөр 636 гектар газар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ даалгабари 108 процент дүүргэһэн байна. Ажалай эрхим амжалта туйлаһан энэ бригадын коллективтэ МТС-эй дирекциин ба партийна эхин организациин дамжуулгын вымпел, мүнгэн шан барюулагдаа.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозые хангадаг комсомольско-залуушуулай бригадын коллектив хоёрдохи һуури эзэлээ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудта харюу болгон МТС-эй механизаторнууд ажалай вахтада жагсаад, заһабарилгынгаа хүдэлмэрие эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Тэдэнэр һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахаар зоригжонхой.

Г. Ильин.

Нэмэлтэ түлбэридэ 20 хони абаба

Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ (Мухаршэбэр) колхозой 3-дахи ОТФ-гэй отара Түгнэ нютагта байрладаг юм. Энэ отарые Ц. Цырендоржиев хэдэн жэлэй туршада даана. Энэ хониноо харууһалжа байһан хонидоо жэл бүри тобир тарганаар, хоролтогүйгөөр ондо оруулдаг байна. Үнгэрэгшэ ажахын жэлдэ үбһэ ногооной хоморшье һаань, харууһалжа байһан хонидоо хүсэ шадал һайнтайгаар ондо оруулжа, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Мүнөө ажахын жэлэй дүнгэй ёһоор, нүхэр Цырендоржиевай бүлэ хамта дээрээ 20-ёод хони ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаба.

Д. Жанаев.

Шэнэ барилганууд

Түнхэнэй аймагай Кыренэй МТС һүүлэй хоёр жэлдэ ехэхэн барилга хэһэн байна. Байгша ондо хүдэлмэришэдэй 14 гэр, МТМ, клуб, хоёр дабхар хамтын байра, конторо баригдаа. Баригдаһан байрын гэрнүүдтэ мүнөө механизаторнууд оронхой. Тэрэшэлэн октябриин 20-һоо ветеринарна лечебницэ баригдажа эхилбэ. Энэнь жэлэй дүүрэтэр ашатлалгада оруулагдахаар хараалагдана. Тэрэшэлэн автомашинын гараж, машинын сарай, техническэ склад болон бусад шэнээр баригдаха юм.

Б. Бирбаев.

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хүдөө ажахын республиканска выставкэ дээрэ үргэноор харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкэ харагшад хониной Ц.-Д. Жажиновай бүлын туйлаһан амжалта ба тэрэнэй ажабайдалда зорюулагдаһан стендтэй танилсажа байна. Нүхэр Жажиновай бүлэһөө колхоздо 3 хүн хүдэлдэг юм. Энэ бүлэ 1955 оной туршада 2892 ажалта үдэр олоо. Тэрээндээ 8676 килограмм таряа, 295 килограмм овощь, 10.122 түхэриг мүнгэ абаа. Мүн 9 толгой хони нэмэлтэ түлбэридэ абаһан байна.

А. Мантаевай фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ

(Тарбагатайн аймагай партийна конференциһээ)

Һаяхан аймагай ээлжээтэ XII партийна конференци боложо, тоосоото үе соо партийна организациин хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаба. КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Черняковой тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тоосоото үе соо районой партийна организациин ажал-ябуулга гол түлэб КПСС-эй ЦК-гэй январска болон июльскэ Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ зорюулагдаһан байна. Аймагай колхозууд энэ жэлдэ ороohото культурануудай дунда зэргын ургаса ургуулаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 8 центнер шэниисэ хуряагдаба.

Аймагай колхозууд таряа тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид тоосоод, 3850 центнер таряа гүрэндэ худалдаһан байна. Ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаагданхай.

Үнеэдһээ һү һаалга 1954 онойхиһоо 33 процентээр дээшэлээ. Октябриин 1-нэй мэдээгээр 1263 гахай шахагдажа таргалуулагдаһан байна.

Тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, конференциин делегадууд хэһэн хүдэлмэридөө шүүмжэлэлтэйгээр хандажа, колхозуудай болон машинно-тракторна станцинуудай, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой, КПСС-эй айкомой болон партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дундануудта гол анхаралаа хандуулба.

Конференциин делегадуудай тэмдэглэһэнэй ёһоор, аймаг дотор ороoһо таряа, овощь болон малажалай продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо арга боломжонууд бии байбашье муугаар хэрэглэгдэнэ.

Хура бороогой багаар ороһон байбашье энэ жэлдэ ороoһо таряанай үндэр ургаса ургуулжа боломоор байһые түрүүшүүлэй дүй дүршэл элеэр харуулна. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 1578 гектар дээрэһээ га бүриин 14 центнер шэниисэ хуряажа абаа.

Гэхэ зуура, аймаг дотор бүхыдөө ороoһо таряанай болон овощиин ургаса дан бага байһаар.

—Ороoһо таряа ехээр абадаг болохо, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ горьтойхон арга боломжонууд—урдань эдлүүрилэгдэжэ байһан газар аад, мүнөө шугы бургааһанда дарагдашанхай хэбтэнэ. Шугы бургааһа сэбэрлэхэ талаар өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй, МТС-шье туһалнагүй,—гэжэ «Красный боец» колхозой парторганизациһаа эльгээгдэһэн делегат Хрулев хэлэбэ.

—Энэ жэлдэ аймагай зарим колхозуудта кукуруза яахадаа муугаар ургааб гэхэдэ, эндэ агротехническэ эрилтэнүүд сахигдаагүй, кукурузын хойноһоо харууһа муугаар эмхидхэгдээ, — гэжэ «Авангард» колхозой парторганизациһаа эльгээгдэһэн делегат Попов, Ехэ Куналейн МТС-эй парторганизациһаа эльгээгдэһэн делегат Сухарев гэгшэд тэмдэглэбэ.

Тарбагатайн аймаг город шадар оршодог тула эндэ овощь тарилгые ургэдхэхэ шухала удхашанартай гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Гэхэ зуура, овощь тарилгые ургэдхэхэ ба тэрээгээр городой ажалшадые хангаха хэрэг хайша хэрэгээр шиидхэгдэнэ.

Малажал дээрэ бии байгаа ехэхэн дутагдалнуудые делегадууд хурсаар шүүмжэлбэ. Эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэрилхэ энэ жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Мал олоор гарзалһан байна. 100 үнеэнһээ 49 тугал, 100 эхэ хонинһоо—65 хурьган абтаһан байна.

Гахай шахажа таргалуулха хэрэгтэ хүсэд анхарал табигданагүй. Аймагай 15 колхозой 10-ниинь гахай шахажа таргалуулха түсэбөө дүүргээгүй.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кушнарев аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Попов гэгшэд үүлтэртэ мал үсхэбэрилгэдэ, илангаяа үүлтэртэ хони үсхэбэрилгэдэ анхарал табигданагүй гэжэ тэмдэглэһэн байна. Энэ хэрэгэй түлөө хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ шухала.

Үнгэрһэн жэлэй үбэлжэлгэдэ олохон колхозууд үбһэ тэжээлээр дуталдажа, малайнгаа ашаг шэмые доошолуулһан байна. Тэжээл бэлэдхэлгэ мүнөө жэлдэшье муугаар ябажа байнхай. Конференциин олохон делегадууд машинно-тракторна станцинуудай ажал-ябуулгые шүүмжэлхэ зуураа, тэдэнэр таряанажалаа хараад лэ малажалда анхаралаа табинагүй. Малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилагданагүй, малажалые эрхилхэ түрүү арга методүүд нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Жиримскэ болон Тарбагатайн МТС-үүдэй хүдэлмэри илангаяа шангаар шүүмжэлэгдээ.

МТС-үүдэй хүдэлмэридэхи бусад горьтойхон дутагдалнууд тухай делегадууд Михайлов, Кожевников, Кушнарев, Наталин гэгшэд шүүмжэлбэ.

Партиин айком хүдөө ажахые халирхайгаар хүтэлбэрилнэ гэжэ конференци дээрэ хэлэгдээ.

—Жиримскэ МТС-эй харьяата колхозууд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада гээгдэжэ ябана. Тиимэһээ партиин айком энэ гээгдэлэй шалтагаание элирүүлжэ, тэдэ колхозуудые түрүү зэргэдэ гаргахын тула хамһалсаха байгаа. Гэбэшье, партиин айком гээгдэнги колхозуудта анхаралаа табидаггүй.

—Инструкторска группын хүдэлмэрилэгшэд бригада, фермэнүүдтэ ошодоггүй,—гэжэ делегат Каменщиков хэлэбэ.

Партиин айком кадрнуудые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие муугаар эмхидхэнэ гэжэ конференциин делегадууд тэмдэглэбэ. Илангаяа фермэнүүдые даагшанарые, таряанажалай бригадын бригадирнуудые шэлэн олохо тушаа партиин айком бодото хэмжээ абанагүй.

—Колхозой түрүүлэгшэнэртэ партиин айком багаар туһална,—гэжэ делегат Наталин хэлэбэ.

Партийна организацинуудай ябуулдаг политическэ хүдэлмэри хадаа ажахын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүримүһэн шэглүүлэгдэнхэй байха ёһотой. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри партийна организацинуудай гол анхаралда байха зэргэтэй.

Гэхэ зуура, аймаг дотор ябуулагдадаг идеологическа хүдэлмэри мүнөө үеын эрилтые ханганагүй. Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсал зарим парторганизацинуудта хангалтагүйгөөр табигданхай. Жэшээнь, «Путь Ленина», Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизацинуудта эмхидхэгдэһэн кружогуудта һуралсал эхилээдүй. Бэеэ даагаад марксистско-ленинскэ теори шудалха коммунистнууд тон үсөөн. Гэбэшье, партиин айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг кружогуудай хүдэлмэри хинан шалганагүй, бэеэ даагаад һурагшадта багаар туһална.

Делегадууд нүхэд Кожевников, Кушнарев гэгшэд колхознигууд болон механизаторнуудай дунда лекци болон элидхэлнүүд үсөөн уншагдана гэжэ тэмдэглэбэ. Олонхи парторганизацинуудай агитколлективүүд муугаар хүдэлмэрилнэ, хөөрэлдөө хэхэдээ тэрэниие нютагай ажабайдалтай холбодоггүй.

Үгэ хэлэгшэд һургуулинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые тэмдэглэхэ зуураа, һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл муугаар табигданхай гэбэ. Тиихэдэ партиин айком һургуулинуудай хүдэлмэридэ бодото анхарал табинагүй.

Партиин айком парторганизацинуудай секретарьнуудта туһалха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ гансал семинар үнгэргэлгөөр хизаарлана. Айкомой хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа инструкторнууд партийна организацинуудта үсөөн ерэдэг, туһаламжа багаар үзүүлдэг байна.

Колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухай үгэ хэлэһэн делегадууд тэмдэглэбэ.

Конференци дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь **Г. И. Климов** үгэ хэлээ.

Конференци партиин айкомой ажал-ябуулгые хангалтатай дээрэ тоолоод, айкомой ба шалгалтын комиссиин шэнэ состав һунгаба.

Эмхидхэлэй пленум дээрэ бюрогой состав ба айкомой секретарьнууд һунгагдажа, таһагуудые даагшад баталагдаа. Айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр И. Д. Черняков, хоёрдохи секретаряар—Т. С. Кокорин, секретарьнуудаар—А. Д. Горин, Д. Е. Мокров, А. В. Шайдуров гэгшэд һунгагдаба.

ОКТЯБРИИН ҺАЙНДЭРТЭ АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

☆ ☆ ☆

Улан-Удын мяха-консервнэ комбинадай стерилизационно отделениин коллектив КПСС-эй XX съездые ажалай эрхим амжалтаар угтахын зорилгоор даалгабаряа һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ отделенидэ ажалладаг Прасковья Федоровна Нетесовагай хүтэлбэриддэг бригада ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Нетесова ажаллажа байна. Ф. Моренецэй фото.

Түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Республикын ой модоной промышленностиин олохон предприятинууд КПСС-эй XX съездын, Агууехэ Октябриин 38 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, октябрь һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Хандагайн леспромхозой коллектив (директорынь нүхэр Солкин, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Болдырев) модо шэрэхэ энэ жэлэйнгээ 10 һарын түсэбые 109 процент дүүргэжэ, 21 мянган кубометр эрхим шанартай модо Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур үгөө.

Баруун-Тарбагатайн леспромхозой коллектив модо шэрэхэ 10 һарынгаа даалгабариие 104 процент дүүргэжэ, мүн лэ олон кубометр модо түсэбһөө гадуур шэрэһэн байна. Энэ леспромхозой шофёрнууд Александр Бирюков, Владимир Стрежнев, Иннокентий Андреев гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, даалгабаряа үдэр бүри 250—300 процент дүүргэнэ.

Н. Тюрнев.

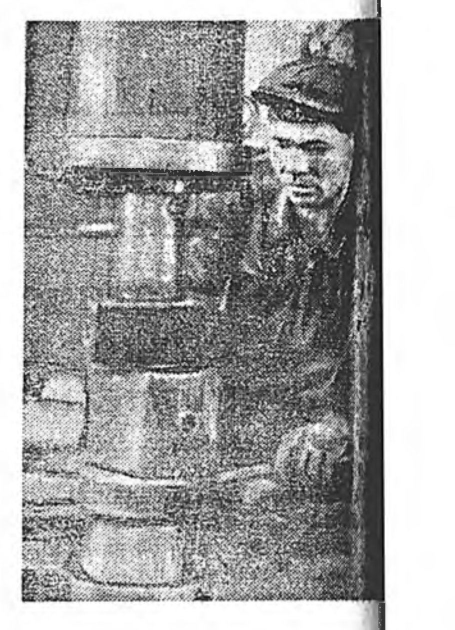

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлд[э] [со]циалистическэ мүрысөөндэ оролс[ожо] Улан-Удын паровозно депогой колл[ек]тив ажалайнгаа бүтээсые дээшэл[үүл]хын түлөө шангаар тэмсэнэ. Депо[гой] слесарь Владимир Гнеушев мүрысө[өндэ] оролсоод, даалгабаряа үдэр бүри 14[0]—150 процент дүүргэдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Гнеушев.

А. Мантаевай фото.

Ажалаа механизацилһанай ашаар

Улан-Удын Железнодорожно районой промкомбинат оёдолой, модо дархалалгын, галантерейнэ, мүн амһартануудые үйлэдбэрилдэг цехүүдһээ бүридэдэг юм.

Оёдолой цехын коллектив ажалаа механизацилха зорилгоор ехэ юумэ хэжэ байна. Хубсаһа эсхэгшэд ажалдаа электрохайша хэрэглэдэг боложо, эсхэлгээ нилээд түргэдхөө. Тиигэжэ тэдэнэр оёдолшодые саг сооно ажалаар хангадаг болоһон байна. Самса оёдог таһагтахи машинануудай механизацилагдажа, электрын хүсөөр хүдэлдэг болоһоной ашаар энэ таһагайхид ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлбэ. Ноябриин 20 болотор оёдолой цехын бүхы машинанууд электромотороор хүдэлдэг болохонь. Оёдолшод дээрэ дурсагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдээ жэлэй дүүрэтэр 300 мянга гаран түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилхэ болоно.

Дархалалгын, амһартануудые үйлэдбэрилгын цехүүдэй коллективүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр, үйлэдбэридөө түрүү технологи нэбтэрүүлгээр мүн лэ ехэ юумэ хээ.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ комбинадай коллектив ажалай вахтада жагсаад, продукци үйлэдбэрилхэ табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые сентябриин 1-дэ дүүргээ һэн. Мүнөө тус комбинадайхид түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилжэ байна, Советскэ Конституциин һайндэр—декабриин 5 болотор 500 мянга гаран түхэригэй продукци үгэхэ зорилготой.

Октябриин һайндэр хүрэтэр [цө]тойхон үдэр үлэбэ. Комбинадай бүхэнэй абаһан уялгаяа хэр зэр[гэ] дүүргэжэ байһаниинь шалга[гда]жа байна. Оёдолой цехын Хүнд[э]лэй доскада олон хүн шэнээр б[и]дээ. Тэдэнэй дунда түрүү оёдо[лшо] нүхэд Пояркова, Козырина, Ш[...]ва гэгшэд бии. Эдэ нүхэдэй по[казате]линь харахада һарынь даал[габа]ри 150-һаа 200 процент хүр[тэр] дүүргэгдэһэн байна. Оёдолой цех[э]хид һүүлэй үедэ үйлэдбэридөө [...] технологи хэрэглэхын түлөө тэ[мсэ]хынгээ хажуугаар продукциин ш[ана]рые эрид һайжаруулжа шадаба. [...]хын гомдолой ба дурадхалай дэ[бтэр] дээрэ бэшэгдэһэн олон һайшаал[ы] энээниие гэршэлэн харуулна.

П. Попович.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ

Улан-Удын «Механлит» заводой коллектив Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые ажалай дэбжэлтээр угтаба. Уряагай дүлэтэ үгэнүүдээр зоригжоһон энэ коллектив социалистическэ мүрысөө улам эршэмтэйгээр дэлгэрүүлнэ. Ажалай вахтада жагсаһан хүдэлмэришэдэй тоо эндэ үдэр бүри олошорно. Мүнөө заводой коллектив өөрынгөө үүсхэлээр 160 квадратна метр талмайтай амбулатори үйлэдбэриингөө программаһаа гадуур шэнээр барижа байна. Тэрэшэлэн 200-гаад метр утатай шоссейнэ харгы заһабарилжа байнхай. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй клубай байшангые шэнэлхэн заһабарилжа захалаа. Эдэ хүдэлмэринүүдые заводой хүдэлмэришэд ажалай эхилхэһээ урид гү, али ажалайнгаа һүүлээр хэнэ. Илангаяа, хүдэлмэришэд Степан Гороховский, Василий Рымарев, Борис Романов гэгшэд амбулаториин барилга дээрэ ажалай жэшээ харуулна.

— Хэжэ байгаа хүдэлмэреэ А[гуу] ехэ Октябриин һайндэртэ бэлэг[э] гон дүүргэхэ гэһэн зорилго би[дэ] урдаа табинхайбди, — гэжэ мод[о] дархан Михаил Тимофеев хөөр[нэ].

Тэрэшэлэн клубай заһабарил[гада] хүдэлмэрилжэ байгшадай дунда [...]лашниковай хүтэлбэрилдэг бр[игада]дынхид жэшээтэ һайнаар хүдэл[мэ]рилнэ. Мүнөө эндэ клубай шэрд[эн] будалгын хүдэлмэри үлөөд бай[на].

Б. Цыремпилов.

Уһанзамшадай түрүүшүүл

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ Зүүн-Сибириин гол мүрэнэй пароходствын пристаньнүүд болон портнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Улан-Удын пристаниинхид октябрь һара соо онсо шалгараа. Пристаниин коллектив ашаа шэрэхэ һарынгаа түсэбые октябриин 20 үдэрэй турша соо тонно-километрын талаар 106,5 процент дүүргээ. Уһанзамшад горючи шэрэлгээр илангаяа ехэ амжалта түйлажа, һарынгаа түсэбые 2,5 дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Байгал дээгүүр тамардаг бар[жа]нуудай шкиперүүд Барлаков, [...]холков гэгшэд Октябриин хүнд[элэл]дэ социалистическэ мүрысө[өндэ] оролсоод, навигационно түсэбөө [...] гаран процент дүүргээ.

Б. Доржиев.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие удха түгэлдэрөөр ябуулха

Политическэ агитаци болбол ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, парти, правительствын табиһан зорилгонуудые, гүрэнэй түсэбые болон даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоно.

Улан-Удэ городой партийна организаци ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулхын, тэрэнэй нүлөө ехэтэй байхынь тулада зохихо хэмжээ абажа байна. Һүүлэй үедэ агитколлективүүд нилээд бэхижүүлэгдээ. Мүнөө үедэ городой ажалшадай дунда 4 мянга гаран агитатор политическэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Агитационно хүдэлмэридэ политическэ бэлэдхэлтэй, олондо хүндэтэй болоһон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад хабаадуулагдана.

КПСС-эй райкомууд, парткомууд, партийна эхин организацинууд агитаторнуудые оло дахин суглуулжа, заабари үгэдэг, районой, коллективэй үмэнэ табигдаад байһан тодорхой зорилгонуудтай тэдэниие танилсуулдаг, агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолдог байна. КПСС-эй горком промышленна предприятинуудта, транспорт болон барилгануудта хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай суглаа үнгэргөө. Энэ суглаан дээрэ агитаторнууд өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай, гүрэнэй даалгабари дүүргэхын, үйлэдбэридөө шэнэ техникэ болон түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхын, үйлэдбэриин талмайнуудые, машина болон түхеэрэлгэнүүдые һайнаар ашаглахын түлөө хүдэлмэришэдые хайшан гэжэ элсүүлжэ байһан тухайгаа хөөрэжэ, дүй дүршэлөө халан абалсаа.

Городой предприятинууд дээрэ агитационно хүдэлмэриие шадамараар табиһан олон жэшээнүүдые тооложо болоно. Сэмбын фабрикын парторганизациин агитколлектив муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эндэхи цехүүдтэ, бригадануудта агитаторнууд среда бүхэндэ политинформаци үнгэргэнэ. Залуу хүдэлмэришэдэй ниитын байрануудта, цехүүдэй улаан булангуудта үдын эдеэлэлгын забһарта, үдэшэлэн, хүдэлмэриин һүүлээр хөөрэлдөөн үнгэргэгдэдэг, газетэ уншагдадаг, мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг байна. Үйлэдбэриин түрүүшүүлые урижа, тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө, агитаторнууд эмхидхэдэг байна. Агитаторнуудай эдэбхи үүсхэлээр радио-газетэ гарадаг болоо. Радиогазетэ хүдэлмэришэдтэ ехэ хүндэтэй болонхой. Илангаяа агитаторнууд нүхэд Наздреватых, Пушкин, Патрикеев, Долгих ба бусад һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Агитаторнуудай үдэр бүри ябуулдаг ойлгуулламжын ба эмхидхэлэй оролдосотой хүдэлмэри фабрикын коллективэй хүдэлмэриие һайжаруулгада ехэ нүлөө үзүүлнэ. Тус фабрикын коллектив 9 һарынгаа түсэбые 119,4 процент дүүргэжэ, городой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээд ябана. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаад, фабрикын коллектив жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 80 мянган метр бүд нэхэхэ, бүтээһэн продукциингаа өөрынь үные 500 мянган түхэригөөр доошолуулха, бүхы продукциингаа 99,5 процентыень нэгэдэхи сортоор гаргаха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

«Механлит» заводой агитаторнууд ойлгууламжын ба эмхидхэлэй мүн лэ ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байдаг. Эндэ харуулан ойлгуулха агитаци нилээд һайжараа. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй табиһан зорилгонуудтай таараалдуулан, лозунг болон плакадууд шэнэлэгдээ. Социалистическэ мүрысөөн нүлөө ехэтэйгээр ябуулагдадаг болоо. Хүдэлмэришэдэй абаһан уялгануудай бэелүүлгые агитаторнууд показателиин доскада үдэр бүхэндэ бэшэжэ байдаг. Эрхим уралан нарижуулагшадай дурадхалнуудые, тэдэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэдэ түйлагдаһан экономическа алмалтые харуулһан тусгаар стенд зохёогдонхой.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулһанай ашаар заводой ажал хүдэлмэри һайжаржа эхилээ. Тус завод 9 һарынгаа даалгабариие 132 процент дүүргээ, түсэбһөө гадуур 1 миллион 683 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаа. Энэ үе соо уялгынгаа ёһоор ажалай бүтээсые 1,5 процент дээшэлүүлхэ байһан аад, 3 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Үйлэдбэриие механизацилха талаар заводто ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ, ажалай журам нилээд һайжараа.

Олонниитын дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар паровозо-вагонно заводой, түмэр замай узелай парторганизациин агитаторнууд ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. ПВЗ-гэй агитатор нүхэр Гришин һайнаар хүдэлдэг юм. Тэрэ хадаа үдын эдеэлгэнэй үедэ гү, али үдэшэлэн хүдэлмэриин дүүрэһэнэй һүүлээр хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө хододоо үнгэргэдэг, орон доторoo боложо байһан событинууд тухай хөөрэхэдөө завод болон цехынгээ үйлэдбэриин зорилгонуудтай хэлэһэн юумэеэ зүбөөр холбожо шададаг. Нүхэр Гришин шадамар агитатор байхаһаа гадна, мүн эрхим хүдэлмэришэн юм. Тэрэ шулуушаар хүдэлхэ зуураа, үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, заримдаа 280 процент хүргэдэг байна.

Городой предприятинуудта ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэхи һайшаалтай шэнэ юумэн юуб гэхэдэ, ханын газетэнүүд үдэр бүхэндэ гаргагдадаг болоо. Мүнөө үедэ 40 гаран ханын газетэ, тэрэ тоодо ПВЗ-дэ 25, мяханай комбинадта 7, түмэр замай узелда 4 газетэ үдэр бүри гаргагдана. Үдэр бүри гарадаг газетын нүлөөнь тон ехэ, хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлгэдэ ехээр туһална гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Агитационно хүдэлмэриин зарим тэды һайжарбашье, тэрэнэй дэлисэ, идейно-политическэ хэмжээн партиин табяад байһан эрилтэнүүдтэ үшөө хүсэд харюусанагүй.

Городой олохон предприяти болон барилгануудта политическэ агитаци доодо хэмжээндэ ябуулагдана. «Бурмонголстрой» трестын үйлэдбэриин участогуудта политическэ хүдэлмэри илангаяа мууса табигданхай. Эндэ барилгашадай дунда политическэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Ажалай журам шангадхаха хэрэгтэ, предприятиин шиидхэжэ байһан бодото зорилгонуудые бэелүүлгэдэ политическэ хүдэлмэри шэглүүлэгдэнэгүй. Барилганууд дээгүүр бии байһан харуулан ойлгуулха агитаци (лозунг болон плакадууд) юрэнхы шэнжэтэй, тодорхой шэглэлгүй, коллективэй ажабайдалтай холбоогүй байна. Тэрэ мүртөө тон удаан саг соо шэнэлэгдэдэггүй, Тэндэхи агитаторнууд хүдэлдэггүй шахуу.

Хүдэлмэришэдэй дунда политическэ хүдэлмэри һулаар табигдаһан дээрэһээ барилгын участогуудай болон бүхы трестын ажал-ябуулга хангалтагүй байһаар. Эндэ ажалай журам эбдэхэ, хүдэлмэриһөө гээгдэхэ, элдэб хуули буса аяг ааша гаргаха ябадал олон үзэгдэдэг. Барилгын предприятинууд гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар нимэрхүү хангалтагүй байдал автотранспортна № 3 контородо, ПВЗ-гэй зарим цехүүдтэ, шэлэй заводто үзэгдэнэ.

Түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлгэ хадаа политическэ хүдэлмэриин эгээн шухала зорилгонь болоно. Манай городто үйлэдбэриин новаторнууд олон. Жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь түрүүн дүүргэһэн 6 мянга гаран хүдэлмэришэд манай городто бии. Тиигэбэшье эдэ хүдэлмэришэдэй болон түрүү предприятинуудай һайн жэшээнүүд агитационно хүдэлмэридэ багаар хэрэглэгдэнэ.

Агитаторнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна олон эхин организацинууд ёһотой анхарал үгөө табинагүй. Тэрээнһээ боложо, юрэнхы һуралсал, политическэ бэлэдхэл багатай, тиимэһээ ажахын политическэ шухала асуудалнуудые гүнзэгы һайнаар өөһэдөө м[эдэ]хэгүй шахуу хүнүүдтэ ниитэ-поли[ти]ческэ хүдэлмэри ябуулга зарим[дэ] даалгагдадаг байна. Партийна ор[га]низациин секретарьнууд, парт[ийна] комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд а[ги]таторнуудтай хододоо уулзажа, [тэ]дэнтэй хөөрэлдэжэ байдаггүй, т[эдэ]нэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдтэ бай[ца]даггүй, тиимэһээ тэдэнэр агитат[ор]нуудай эрилтэнүүдые мууса [мэ]дэг, саг соонь тэдэнэртэ бодото [ту]һаламжа үзүүлдэггүй байна.

Партийна, советскэ болон а[жа]хын хүдэлмэрилэгшэдэй ойлгуул[гы]жын хүдэлмэридэ хабаадалсалга [хa]даа ниитэ-политическэ хүдэлмэр[иие] идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ түл[өө] шухала арга нүхэсэл мүн боло[но]. Гэхэтэй хамта, городой хүтэлбэр[и]хы олон хүдэлмэрилэгшэд ажал[ша]дай урда политическэ элидхэл[нүү]дые үсөөн хэнэ. Партиин Городс[кой] болон Железнодорожно райком[ууд] өөһэдынгөө элидхэлшэдэй дунда [хү]дэлмэри мууса ябуулна.

Олоннитын дунда политическэ [хү]дэлмэриие бүри һайжаруулха, тэ[рэ]нэй идейнэ хэмжээень али болохо[ор] дээшэлүүлхэ, тэрэниие нүлөө ехэ[тэй] болгохо гээшэ партийна органи[за]цинуудай шухала зорилго боло[но]. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Плену[мэй] шиидхэбэринүүдые үргэнөөр тайл[ба]рилжа, ажалай бүтээсые дээшэлүү[л]хын, түрүү техникэ болон техно[ло]гиие үйлэдбэридэ үргэнөөр дэлгэрү[үл]хын, 1955 оной үйлэдбэриин түсэ[бые] болзорһоонь урид дүүргэхын, КП[СС-]эй XX съездые ажалай бэлэгүүд[ээр] угтахын түлөө тэмсэлдэ ажалшад[ые] элсүүлхэ гээшэ мүнөө үедэ ябуул[а]дажа байгаа ниитэ-политическэ [хү]дэлмэриин гол удхань болохо ё[һо]той.

Ц. ДОНДУКОВ, КПСС[-эй] Улан-Удын горкомой секрета[рь].

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ

Баян ургаса ургуулагшадай дүй дүршэлһөө

...аниисын тогтууритай ...ргаса абахын түлөө

...публикын зарим колхозуудай ...ууд дээрэһээ энэ жэлдэ баян ...а хуряагдаа.

...йкало-Кударын аймагай Лени... ...ерэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 1373 ...рта ороoһото культурануудые ...ха, га бүриһөө дунда зэргээр ...центнер ургаса хуряажа абаһан ...а. Түнхэнэй аймагай XVII парт...дын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэл...үн лэ муу бэшэ амжалта туйла... ...га бүриһөө дунда зэргээр 13 ...нер ургаса хуряагаа.

...анай колхоз ороoһото-культура...дай бүхы талмай дээрэһээ энэ ...э гектар бүриһөө дунда зэргээр ...центнер ургаса хуряагаа. Цыден ...жиновай хүтэлбэрилдэг тарян...лай 1-дэхи бригадынхид ороо... ...культурануудай баян ургаса ...ын түлөө энэ жэлдэ ехэ тэмсэл ...1-дэхи бригада 1183 гектар шэ...ын талмайһаа га бүрини 11 цент... ...ургаса хуряагаа. Зарим участог... ...бүри ехые хуряаһан байна. Жэ...нь, 296 гектарһаа га бүрини 24 ...нер, 10 гектарһаа га бүрини 28,5 ...нер хуряагаа. Тарянажалай ...хи, 3-дахи бригадынхид мүн лэ ...үгүйгөөр ажаллаа.

...анай колхозой тарянажалай ...адынхид агротехникын зааба...е наринаар бэелүүлһэнэй ашаар ...мэ амжалта туйлаа. Колхозой ...анажалай бригадынхид ерэхэ ...дэ тогтууритай ургаса хуряахын ...өө мүнөөнһөө бэлэдхэл хэжэ бай...

Ю. Засыпкин, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой агроном.

...үхэр Мальцевай арга ...тодые хэрэглэһэнэй ашаар

(...е ажахын министерствын сортовой ...ргые эрхилдэг ахалагша агроном-...ектор А. Черковатай хөөрэлдөөн)

...урганска областиин «Заветы ...ина» гэжэ колхозой тариан...лай бригадын бригадир Т. С. ...льцевай метод манай республи... ...колхозуудай полинуудта амжал...тайгаар хэрэглэгдэжэ байна. ...оһото культурануудай тогтуури... ...һайн ургаса абаха энэ түрүү ме...ые хэрэглэһэн колхозууд нилээд ...ургаса хуряана.

...ичурын аймагай Молотовой нэ...жэтэ колхозой тарянажалай ...хи бригада (бригадирынь нүхэр ...И. Афанасьев) нүхэр Мальцевай ...дээр элдүүрилһэн 15 гектар тал...һаа га бүрини 21 центнер шэнии... ...хуряагаа. Байкало-Кударын ай...гай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ ...колхозой гэнүүд нүхэр Мальце...... методээр элдүүрилһэн газар ...рэһээ га бүрини 13,5 центнер, ...ин аргаар элдүүрилһэн газар дээ...ээ га бүрини 10,6 центнер ургаса ...аһан байна. Бичурын аймагай ...янинский путь» колхоз хабар эртэ ...лаагүй плугаар гүнзэгыгөөр ха...һан пар дээрэһээ га бүрини 20 ...тнер, юрын аргаар элдүүрилэгдэ... ...газарһаа га бүрини 10 центнер ...нисэ хуряагаа.

...үхэр Мальцевай арга методые ...ай республикын полинууд дээрэ ...хаанагүй хэрэглэбэл ороoһото ...турануудай ургаса эрид дээшэл... ...айна.

Тоо баримтанууд

◆ Республикын колхозуудта та...ын талмай 1945 оноййхидо орхо... ...32 процент үргэдхэгдөө.

◆ Республика дотор 1954—1955 ...турша 138881 га шэнэ ба бо... ...газар хахалагдаа.

◆ Республикын колхозууд 1954 ...о 4500 га кукуруза тариһан һаа, ...5 ондо 48570 га таряа, 1956 ондо ...00 га тариха юм.

◆ Республика дотор МТС-үүдэй ...1935 онойхидо орходоо хоёр да... ...олон болоо.

◆ Республикын МТС-үүд 1951 ...о условно трактор бүхэнөөр 379 ...газар элдүүрилһэн һаа, 1955 ондо ...8 га элдүүрилээ.

◆ Республикын МТС-үүд 1955 ...колхозуудай тазар хахалалгые ...тарилгые 100, таряа хуряалгые ...процент механизацилаа.

◆ Республика дотор 1954 ондо 49 ...хозууд миллионернүүд болоһон ...йна.

„Ороoһо таряагаар манай ороной бүхы эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангахын тула ойрын табазургаан жэлэй турша дотор ороoһо таряанай нэгэ жэлэй валовой суглуулбарииe 10 миллиард пүүдһээ доошо бэшэ хэмжээндэ хүргэхэ зэргэтэй“.

(КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолһоо).

Тарянажалнай хүгжэжэ, үргэдэжэ байна

— Һүү, юу хэлээ гээшэбта! Хэды жэл болоходо эдэ хуушан сортнууд энэ зандаа байгуужан гээ гүт? Тиимэ бэшэ... ээ... Хуушан сортнууд шэнэ сортнуудаар һэлгэгдэжэл байдаг юм. «Хуушанай юумэ ула болодог, шэнэ юумэ зула болодог» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй бшуу. Манай советскэ агрономууд, селекционернүүд имагтал инмээр хүдэлмэрилжэ, ороoһото культуранууудай һайн һайн сортнуудые бии болгоно, шэнэ шэнэ газарта нютагжуулна гээшэ...

Набтархан, лаб бэетэй, залуухан басаган мойһон хара нюдэеэ сэлэзүүлэн, эндэ суглараагшадта хандажа, зүрхөө долгисон түргэнөөр хөөрэнэ. Хөөрэжэ байһан юумэнь тэрээндэ тон ойро һанагдаха, түрэл хэрэг ажалынь хэбэртэй. Энэ басагаманай үнэхөөрөөшье хүдөө ажахын культурануудай сорт туршадаг инспектурын агроном Ольга Ильинична Пунанова байба. Мүнөө хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ экскурсовод болоод, сортоучастогуудайнгаа хүдэлмэриие харуулжа байна гээшэ.

— Манай инспектурын дүрбэн сортоучасток сорт туршалгаар яһала ехэ хүдэлмэри хэжэ байна,— гэжэ залуу агроном саашань хөөрэнэ.— Энэ,, Сэлэнгын сортоучастогта нэгэдэхи жэлээ туршагдаһан «Хара колосто» гэжэ сортын шэниисэ таниие һонирхуулна ёһотой. Энэмнай аргагүй томо ороoһотой, гурил болохо талаараа тон һайн ба үндэр ургаса үгэдэг сорт юм. Энэ сорт гурбан жэлдэ туршагдаһанай удаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ байна... Зундаа участок дээрэнь хараа һаатнай ямар гоёор долгилон, халюуран байдаг бэ!..

Энэ сортые «Хара колосто» гэжэ дэмы нэрлээгүй юм. Тэрэнэй колосой үнэхөөрөөшье хара хальһатай, ялагаһан хара һахалтай байхадань зосоохи ороoһониинь баһа тиимэ байхагүй юм аа гү гэжэ ежэлүүдгүй һанаадхихоор. Теэд ороoһыень харахада алтан шаргал аад, бишыхан шүрэ һубһан шэнги аргагүй гэрэлтэй сэбэрхэн. Һөөмһөө үлүү гэхээр ута, эрхын шэнээн гэхээр бүдүүн колостой «Белоярая», энээнһээ дутуугүй ута ба бүдүүн колостой «Гордейформе 10» гэжэ мүн лэ түрүүшын жэлдэ туршагдаһан шэнэ сортын шэниисэ тэрээнтэй зэргэлүүлэн табигдаһхай байна.

Эдэ шэнэ сортнуудые харахадаа Байгалай үмэнэхи шэрүүн хүйтэн уларилтай манай нютагта шэнэ шэнэ ургамалнуудай ба сортнуудай зоримгойгоор нютагжуулагдажа байһаниие бүришье гүйсэд ойлгохоор. Мичуринска агробиологическа наукын ба селекциин заабари һургаалаар манай хүдөө ажахын мэргэжэлтэд-агрономууд яһала ехэ юумэ хэжэ, хүндэтэ ажалаа амжалтатайгаар үргэлжэлүүлжэ байна гээшэ ха.

Кукурузыешье абаад үзыт. Энэмнай манай эндэ нютагжажа байһан шэнэ культура мүн. Ороoһото ба тэжээлэй энэ үнэтэ культура манай эндэ бүришье һаа түргэнөөр нютагжуулагдажа байна. Энээниие иимэ тоо элеэр гэршэлнэ. Жэшээнь, 1954 ондо республика дотор оройдоо 4500 га кукуруза таригдаад, өөдтэй ургаса абтаагүй байгаа һаа, 1955 ондо 48570 га таригдажа, олон колхозуудта ба олохон участогууд дээрэһээ бараг һайн ургаса абтаа. Ерэхэ жэлдэ энэ культурын тарилга улам үргэдхэгдэжэ, 80 мянган гектар болохо юм. Манай эндэшье кукурузын үндэр баян ургасын абтажа болохо байһые олон колхозууд, түрүү бригада, звенонууд мүнөө жэлдэ бодотоор харуулба. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүрбэдэхи бригада 16 гектар дээрэһээ га бүрини 350 центнер, Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой П. С. Банзановай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай звено 16 гектар дээрэһээ га бүрини 450 центнер кукурузын набша эшэ хуряажа абаа. Энэ звено кукурузынгаа га бүриһөө мүн 25 центнер эдеэшэнтэһэн буурсагуудые абаһан байна. Тэрэшэлэн Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой звено 40 гектар дээрэһээ га бүрини 405 центнер кукурузын набша эшэ, 28 центнер буурсагуудые, Боргойн хонинной племсовхоз 32 гектар дээрэһээ га бүрини 400 центнер, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Д. Н. Бадмаевай тэжээл бэлэдхэлэй бригада 44 гектар дээрэһээ га бүрини 316 центнер кукурузын набша эшэ хуряагаа. Зарим газарта кукуруза 3 метр хүрэтэр үндэрөөр ургаһан байна. Иимэ жэшээ харуулха болоо һаа тон олон.

— Урзаданай выставкэ дээрэ кукурузын зүйлшье харагдаагүй һэн. Теэд мүнөө выставкэдэ хараһан лэ газарта гэхээр кукуруза байнгал юрэдөө!— гэжэ нэгэ хүгшэн гайхангяар дуугарба.

— Тиигэнгүй яаха һэм. Бидэнэр нэгэ газартаа байнагүй, жэл бүри урагшаал дабшажа ябана гээшэ бэзэбди,— гэжэ агроном-экскурсовод урматайгаар харюусана. Теэд үнэхөөрөөшье выставкын таһалга бүхэндэ шахуу үһээдэ тулама үндэр кукурузын эшэнүүд, хөөрүү хүнэй тохойн шэнээн ута гэхээр хушан шара буурсагуудаа томоотойгоор ёдойлгон байнад. Нэгэ гектарһаа абтаһан кукурузын 500 центнер набша эшэ хадаа 20000 килограмм һүн гү, али 800 килограмм тоһон гү, али 1500 килограмм сало гээшэ гэжэ манай нютагаархин хүсэд ойлгожо байна хэбэртэй.

Дээрэ дурсагдаһан эдэ бүхы баримтанууд тарянажалаймнай түргэнөөр хүгжэжэ, үргэдэжэ байһые элитээр гэршэлнэ. Энээниие үшөө юун гэршэлнэб гэхэдэ, республика дотор хоёр жэлэй (1951—1955 оной) турша 138881 га шэнэ ба боро газар хахалагдажа, тарилгын талмай нилээд ехээр үргэдхэгдөө. Мүнөө жэлдэ олон колхозууд ороoһото культурануудай һайн ургаса абажа, гүрэндөө ехэ таряа талха тушаагаа, худалдаа.

Тарянажалаа хүгжөөлгэдэнь республикын колхозуудта МТС-үүд гол туһаламжа үзүүлһэн байна. Манай машинно-тракторна станцинууд 1955 ондо колхозуудта газар хахалалгые ба тарилгые 100 процент, таряа хуряалгые 92,5 процент механизацилһан байха юм.

Ниитын малажал хүгжөөлгын үндэһэ һуури болохо ёһотой гэжэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй зааһан тарянажал хадаа республикымнай колхозуудта иигэжэ амжалтатайгаар дэбжэжэ байна.

Б. Мунгонов.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ ерэгшэд ороoһото элдэб культурануудые туршадаг участогуудай экспонадуудые ехээр һонирхон харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын сортоучастогые даагша В. М. Снегирев выставкэ харагшадта тус участогай хүдэлмэри тухай хөөрэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Ороoһото культурануудай шэнэ сортнуудые туршанабди

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тулада ороoһото культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха гээшэ угаа шухала байна гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленум онсо тэмдэглэһэн байгаа. Манай республикын сортоучастогуудай хүдэлмэрилэгшэд Пленумэй энэ заабариие дүүргэлтэ болгон шэнэ сортнуудые туршахын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргажа байна.

Онохойн селекционно станциин ахалагша научна сотрудник К. М. Крамм гэгшын бии болгоһон «Онохойская 4» гэжэ шэниисэ шанарайнгаа талаар эрхим сортнуудай тоодо ородог юм. Шэнэ сортын энэ шэниисые һайнаар элдүүрилһэн газарта тарихада гектар бүриһөө 20—35 центнер ургаса хуряагдана. Энэ сортые нютагжуулхын зорилгоор манай сортоучастогай хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэл Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой территори дээрэ туршалга хээ. 13 гектарта таригдаһан энэ шэниисын га бүриһөө 19 центнер эрхим шанартай ургаса хуряагдаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз шэнэ сортын энэ шэниисые ерэхэ жэлдэ 100 гектарта тариха юм.

Республикын бүхы 7 сортоучастогуудта туршагдажа байгаа «Омская 2078» гэжэ шэниисэ шанараараа мүн лэ һайн байна. Энэ шэнэ сортын һайн талань юуб гэхэдэ, һалхи бороондо сохюулхадаа найгажа газарта хэбтэдэггүй байна. Энэ сортые манай участок хоёрдохи жэлээ туршаад, гектар бүриһөө 19,6 центнер ургаса хуряажа абаа.

Манай сортоучасток дээрэ дурсагдаһан шэниисэнүүдһээ гадна, хара залаатай хатуу шэниисэ, овёс, ячмень туршагдажа байна.

В. Снегирев, Сэлэнгын сортоучастогые даагша.

Гектарһаа 500 центнер кукурузын набша эшэ хуряахын түлөө

Шэрүүн хүйтэн уларилтай манай республикын территори дээрэ кукурузын һайн ургаса хуряажа болохо байна гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

Энэ жэлдэ колхозоймнай поли дээрэ кукуруза илангаяа һайнаар ургаа. Манай участогтахи 16 гектарай талмай дээрэһээ хамта 356 центнер эдеэшэнтэһэн буурсагууд, 5 гектар талмай дээрэһээ га бүрини 500 центнер ногоон набша эшэ хуряагдаһан байна.

Агротехническэ ехэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар лэ иимэ амжалта туйлагдаа. Кукуруза тарихын тула хартаабхын полиие намар һайса хахалаад, үбэлэй үедэ саһа ехээр тогтооһон байгаабди. Хабар эртэ тэрэ талмайгаа 2 дахин борнойлоод, тарилгын урда тээ культиваци хээ һэмди. Культиваци хэхэдээ га бүридэ 20 тонно үжэһэн шэбхэ оруулһан байгаабди. Тиихэдээ шэбхэ соогоо үнэһэ, шубуунай аргал, суперфосфат, извёстко нэмэлсээ һэмди.

Бидэнэр ерэхэ жэлдэ бүри оролдосотойгоор ажаллажа, таригдаһан гектар бүриһөө 500 центнер кукурузын набша эшэ абаха зорилготойбди. Кукурузын иимэ ургаса хуряахын зорилгоор мүнөөнһөө бэлэдхэлэй ехэл ажал хэжэ эхилээбди.

А. П. Трусов, Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза тарилгын бригадын бригадир.

Тоо баримтанууд

◆ Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэнүүн Банзановай звено 1955 ондо 16 гектар дээрэһээ га бүрини 450 центнер кукурузын набша эшэ, 25 центнер буурсагуудые хуряагаа.

◆ Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ургамалай ажахыһаа 1952 ондо 83790 түхэригэй олзо доход абаһан һаа, 1955 ондо 650000 түхэригэй олзо доход абаа.

◆ Яруунын мяха-һүнэй совхоз 1955 ондо 1880 гектар дээрэһээ га бүрини 15 центнер ячмень хуряагаа.

◆ Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 1955 ондо таряанайнгаа бүхы талмай дээрэһээ га бүрини 13,1 центнер таряа, тэрэ тоодо 16,1 центнер шэниисэ хуряаба.

◆ Цагаан-Усанай МТС-эй комбайнер нүхэр Плюснин 1955 ондо «С-6» комбайнаар 1011, Сумский — 1001 гектар таряа хуряагаа.

◆ Темлюйскэ МТС-эй тракторист нүхэр Поломошин 1955 ондо «ДТ-54» трактораар 1532 гектар газар элдүүрилээ.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

Октябриин 31-нэй заседани

ЖЕНЕВА, ноябриин 1. **(ТАСС-эй тусхай корреспондент).** Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоое хүгжөөхэ тухай зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пункт хэлсэгдэжэ, Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй үсэгэлдэрэй дүрбэдэхи заседани эхилбэ. Тиихэдэ энэ асуудалаар бүлэг экспертнүүдые бии болгохо гэжэ хараада абтаһан байна.

А. Пинэ түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо соёл культурын ба худалдаа наймаанай харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Франци СССР хоёрой хоорондо худалдаа наймаа багаар хэгдэдэг болоо гэжэ Пинэ мэдүүлбэ. Энэ хадаа Франциин гэмээр болоогүй, харин Зүүн Европын оронуудай ябуулдаг худалдаа наймаанай политикын үрэ. мүн гэжэ тэрэ хэлэбэ. Стратегическэ эд товар гэдэгүүдые СССР-тэ худалдаха ябадалые хорижо, худалдаа наймаае Баруун оронуудай хизаарладаг тухай хэлэбэл, элэ хизаарлалтануудай үгы болгогдоошье һаа, худалдаа наймаае нилээд ехээр үргэдхэлгэдэ хүргэхэгүй байна гэжэ А. Пинэ баталан хэлэбэ.

А. Пинэ Франциин ба СССР-эй хоорондохи хани харилсаае үргэдхэхын түлөө байһанаа мэдүүлээд, бэе бэедээ мэдээсэлнүүдые үгэлсэжэ байха талаар зарим хэмжээнүүдые дурадхаа. Тиихэ зуураа, хожом бүри тодорхой дурадхалнуудые оруулха эрхэ өөртөө үлөөгөө.

Арадуудай хоорондоо сүлөөтэйгөөр харилсахада, амгалан ёһоной худалдаа наймаа хэхэдэ һаад тохёолдуулдаг һаад хаалтануудые зайсуулгые Англиин правительство ехэ удхашанартайда тоолоно гэжэ **Г. Макмиллан** мүн лэ онсолон тэмдэглэбэ.

Англи СССР хоёрой хоорондо холбоо үргэдхэхэ талаар амжалта туйлагдаа, зүгөөр энэнь бага байна гэжэ Макмиллан тэмдэглээ.

Культурна талаараа харилсаатай байха тухай асуудалаар хожомног тодорхой дурадхалнуудые английска делегаци оруулха гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр хэлэбэ.

Стратегическэ эд товар гэдэгүүдые СССР-тэ худалдаха ябадалые баруун тээ хизаарладаг ушар ехэ удхашанартай бэшэ юм гэжэ худалдаа наймаанай талаар харилсаа хүгжөөхэ тушаа хэлэхэ зуураа, Г. Макмиллан Пинэдэл адляар баталба. Англо-советскэ худалдаа наймаанай харилсаануудай багаар хүгжэһэн ябадалда Советскэ Союзай гадаадын худалдаа наймаанай политика зэмэтэй байһан хэбэртэйгээр Г. Макмиллан хэлэбэ.

Дэлхэйн худалдаа наймаае үргэдхэхэдэ туһалха ямаршье дурадхалнуудые англиийска делегаци һайн тээшэнь хаража үзэхөөр бэлэн байна гэжэ Г. Макмиллан түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Удаань зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар **В. М. Молотов** мэдүүлгэ хэбэ.

Нэгэдэмэл Наһануудай Организациин органуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хэмжээнүүдые оруулалсан, бүхы хэмжээнүүдые экспертнүүдээр дамжуулан шэнжэлжэ үзэхые дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонор гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ даалгаа һэн гэжэ В. М. Молотов һануулба. Эдэ ямар хэмжээнүүд бэ гэбэл:

нэгэдэхеэр, арадуудай хоорондоо һаадгүйгөөр харилсахада, амгалан ёһоной худалдаа наймаа хэхэдэ түбэг татадаг хаалтануудые удаа дараалан зайсуулха ба

хоёрдохёор, харьяата оронуудта ба арадуудта алиндашье аша туһатай сүлөөтэ харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэмжээнүүд болоно.

Һүүлээрнь Молотов СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай 1955 оной августын 5-най элидхэлээр баталагдан абтаһан СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолые уншажа үгэбэ. «Ниитынь болон политическэ байгуулалтаһаань дулдыдангүйгөөр, эрхэ сүлөөень хүндэлхэ, дотоодынь хэрэгтэ хамаархахагүй ябадалай үндэһөөр оронуудай хоорондо политическэ, экономическа болон культурна бүри үргэн холбоо тогтооходо арадуудай интерестэй тааралдана, эб найрамдал тэдэнэй хоорондохи хани барисаа, харилсан ажаллалга бэхижүүлхэ байна»,— гэжэ тэрэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоое хүгжөөхэ асуудалаар Экспертнүүдэй комитет байгуулаа һаа зохистой гээд Советскэ делегаци тоолоно гэжэ Молотов зааба.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоое хүгжөөхэ шухала гэжэ Пинэ Макмиллан хоёрой хэлэһые һайшаажа байһанаа мэдүүлээд, Советскэ делегациие толгойлогшо тэдэ оронуудай хоорондохи экономическа харилсаануудай муудаһанай шалтагаануудые Пинэ Макмиллан хоёрой тайлбарилһан тушаа шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэбэ.

Бидэнэй һанадаг ёһоор, гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаануудай хүгжэлтые үндэһэ баримта болгоол һаа Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоо барисаан хүгжэхэ байна, эдэ оронуудай хоорондо худалдаа наймаа зохид һайнаар үргэдхэн хүгжөөгүй һаа гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаанууд хүгжэхэгүй байна... гэжэ Молотов хэлэбэ. Зүгөөр оронуудай хоорондо худалдаа наймаа зохид һайнаар хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюута һаад хэгдэнэ, бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдуулагдана. Хэнэйшье мэдэһээр, СССР тушаа, мүн бусад зарим гүрэнүүд тушаа хэдэ хэдэн газаашалгын ябуулганууд хэгдэдэг. Тиимэ ябуулганууд гэбэл, жэшээнь, олон зүйлэй эд товар гаргажа худалдаха ябадалые хорилго, кредидэй талаар юрын харилсаануудые эбдэлгэ, далай соогуур худалдаа наймаанай суднануудай тамархада һаад ушаруулга гэхэ мэтэ болоно.

Энээнтэй дашарамдуулан, Экспертнүүдэй комитет хадаа нэн түрүүндэ гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаануудай хүгжэлгэдэ һаад ушаруулдаг газаашалгын ябуулгануудые усадхаха тухай асуудал хаража үзэхэ ёһотой байгаа гэжэ Советскэ делегаци тоолоно. Тиигээ юм һаа холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай правительствонуудые толгойлогшонорой үгэһэн директивэнүүдэй нэгэдэхи бүлэг соо хэлэгдээшэтэй таараха байгаа.

Культурын, эрдэм наукын болон техникын асуудалнуудаар улам нягта холбоотой байхын тулада үшөө бага бэшэ юумэ хэгдэхэ ёһотой гэжэ Молотов үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Промышленностиин, хүдөө ажахын талаар олдоһон дүй дүршэлөө бэе бэедээ дамжуулха, ниитын болон культурна ажал-ябуулагшадайнгаа делегацинуудые улам олоор эльгээлсэхэ, туризмые хүгжөөхэ тушаа хэмжээнүүд туһатай байха байна. Харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай Правительствонуудые толгойлогшонорой Директивэнүүдэй хоёрдохи бүлэгтэй эдэ бүгэдэ тааралдаха байна.

СССР-эй ба бусад гүрэнүүдэй хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэдэ туһалхаяа Советскэ Союз бүхы хүсөөрөө оролдодог гэжэ Советскэ делегациие толгойлогшо онсолон тэмдэглэбэ. Советскэ Союзда Англиин, Индиин, Швециин, Сириин, Финляндиин, Югославиин, Японии, Франциин, Бельгиин, Люксембургын парламентска делегацинуудай ерэһые В. М. Молотов жэшээ болгон заажа харуулба.

Һүүлэй үедэ Советскэ Союз олохон оронуудтай, тэдэнэй тоодо Англитай, Францитай, США-тай культурна холбоо барисаагаа һайжаруулһан байна гэжэ В. М. Молотов мүн тэрэшэлэн тэмдэглэбэ.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоо барисаае улам хүгжөөхые Советскэ Союз оролдодог байгаа, оролдожошье байна, мүн энэ талаар һайн дүнгүүдые туйлажа, уласхоорондын түгшүүрнлые саашадань һуларуулгада туһалхын тула өөрһөө дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр бэлэн байна гэжэ Молотов мэдүүлбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ В. М. Молотов «Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи холбоо барисаае хүгжөөхэ тухай» Советскэ делегациин найруулан зохёоһон дурадхалые үзэмжэдэ табиба. (Энэнь манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо.—**Ред.**).

Зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пунктаар **Д. Даллес** США-гэй делегациин хараа бодолые найруулан хэлэбэ.

— Холбоото Штадууд гүрэнүүдэй хоорондо сүлөөтэй харилсаа тогтоолгодо, уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ ушаруулагдадаг һаад хаалгые зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалда болгоомжотойгооршье һаа, этигэл найдабаритайгаар хандана гэжэ тэрэ хэлэбэ. США-гэй ба Советскэ Союзай хоорондохи холбоо барисаан Советскэ Союзай ябуулһан хэмжээнүүдэй эсэстэ муудаһан байна гэжэ Даллес баталба.

Холбоо барисаан тухай асуудалые Даллес иимэ гурбан хуби болгожо хубааба: нэгэдэхеэр, мэдээсэлнүүдэй ба һанал бодолоо бэе бэедээ һаадгүйгөөр дамжуулжа байха, хоёрдохёор, хүнүүдээ һаадгүйгөөр эльгээлсэжэ байха ба аяншалга һаадгүйгөөр хэдэг байха, гурбадахяар, Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөхэ. Тэрэнэй өөрынь һанаһанай ёһоор, холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ туһалха зарим дурадхалнуудые оруулаа. Зүүн, Баруун оронуудай хоорондо худалдаа наймаа багаар хэгдэдэгэй шалтагааниинь Баруун оронуудай худалдаа наймаанай талаар бэелүүлдэг газаашалгын хэмжээнүүд бэшэ, харин Советскэ Союзай зүгһөө интерес багатай байһан ябадал болоно гэжэ, Пинэ Макмиллан хоёртол адляар, США-гэй гүрэнэй секретарь баталан хэлэбэ.

«Советскэ блогой» оронуудта эд товар худалдаха тухай зарим гуримуудые ябан ябан бүри простой болгохо тушаа хэмжээнүүдые Женевэдэ ерэхынгоо урда тээ абаа һэм гэжэ Даллес нэмэжэ хэлэбэ.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

(Түгэсхэл)

Һүүлээрнь **А. Пинэ** Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар Франциин, Англиин ба США-гэй делегацинуудай дурадхалнуудые гурбан делегациин үмэнэһөө оруулба. Тиихэ зуураа, энэ документ, минии һанахада, Советскэ делегациин дурадхалнуудтай дүтэрхы хэдэ хэдэн пунктнуудтай байна гэжэ А. Пинэ тэмдэглэбэ.

«Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ» гэһэн гаршагтайгаар баруун гурбан гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнууд 17 пункттай юм. Тэндэнь мэдээсэлнүүдээ, номууд болон газетэ, журналнуудаа, кинокартинануудаа, выставкэнүүд, радиодамжуулганuудаа бэе бэедээ дамжуулан үгэлсэжэ байха, мүн тэрэшэлэн делегацинуудаа, туристнууд, студентнүүд болон бусадаа эльгээлсэжэ байха тушаа хэмжээ-ябуулганууд найруулагданхай.

Холбоо барисаа хүгжөөхэ үндэһэ һуури бологшо экономическа харилсаануудые хүгжөөхэ тухайда 17 пунктнууд соо юушье хэлэгдэнэгүй. Баруун гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнууд дотор уласхоорондын худалдаа наймаан тухайда эгээл һүүлдэнь, юрэнхыгөөр хэлэгдэнэ, тиихэдэ худалдаа наймаа зохистой һайнаар хэлгэдэ Зүүн Европын оронууд һаад ушаруулдаг хэбэртэй баталамжа дахин дабтагдана.

Хэһэн хүдэлмэри тухайдаа ноябриин 10 багта министрнүүдтэ элидхэхэ уялгатай экспертнүүдэй комитедэй байгуулагдаһанай һүүлээрнь министрнүүд хэлсээшэ ёһоороо европейскэ аюулгүй байдал ба Германи гэһэн зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктые хэлсэжэ эхилбэ.

Германска асуудал хаража үзэлгэдэ хабаадалсахын тулада Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын түлөөлэгшэдые уриха гэһэн дурадхал **В. М. Молотов** оруулба.

Германида хабаатай асуудалнуудые немецүүдэй хабаадалгагүйгөөр агуүехэ дүрбэн гүрэнүүдэй шиидхэдэг байһан үе саг бии байгаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ энэшье ойлгостой байгаа. Германиин газар дээрэ бэеэ дааһан германска хоёр гүрэн бии болоод байгаа мүнөө үедэ тэрэ ушар ондоо болонхой. Иимэ ушар байдалда тэдэнэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгагүйгөөр германска асуудал тушаа шиидхэбэри абаа һаа зохидгүй болохо байна.

Д. Даллес, А. Пинэ, Г. Макмиллан гэгшэд Советскэ делегациин дурадхалые буруушааба. ГДР-эй правительство баруун гүрэнүүдэй правительствонуудай зүгһөө мэдэрэгдээгүй байһан дээрэһээ Германска Демократическа Республикын түлөөлэгшэдые уриха ябадал буруушааха байнабди гэжэ баруун гурбан гүрэнэй министрнүүд мэдүүлбэ. ГДР-эй правительство хадаа ГДР-эй хүн зониие түлөөлнэгүй гэжэ тэдэ гурбан министрнүүд ямаршье баримтагүйгөөр хэлэбэ.

В. М. Молотов тэдэ баталамжануудай үндэһэ баримтагүй байһые тэмдэглэбэ. Нүгөөдэ гүрэниие али нэгэн гүрэнэй мэдэрхэ дуратгүй байха гээшэ нэгэ ондоо, хэлсэгдэжэ байгаа гүрэн доторхи үнэн бодото байдал гээшэ нэгэ ондоо байна гэжэ В. М. Молотов мэдүүлбэ. Үнэн бодото байдал ямар бэ гэбэл, ГДР-тэ ажаһуудаг германска арадай хубинь Германска Демократическа Республикын правительствые мэдэрдэг, хүндэлдэг, дэмжэдэг юм.

Советскэ делегаци Германска Демократическа Республика доторхи байдалтай танил юм. Тиин тэндэ үнэхөөрөө сүлөөтэ һунгалта үнгэргэгдөө, тэрэ һунгалтын үедэ мүнөөнэй Германска Демократическа Республикын правительство бүримүһэн, нэгэ һаналтайгаар дэмжэгдэһэн байна гээд Советскэ делегаци найдуулан хэлэжэ шадаха байна гэжэ Молотов зааба.

США-гэй, Франциин ба Великобританиин түлөөлэгшэд энэ зүблөөн дээрэ германска арадай һаналаа хэлэхэ ябадалые буруушааха хүсэлтэй гээшэ ха гэжэ Молотов үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Советскэ делегаци тушаа хэлэхэ болоо һаа, Советскэ делегаци баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй һаналые буруу гэжэ тоолоно, энэ зүблөөндэ Германска Демократическа Республикыншье түлөөлэгшэдые, Германска Федеральна Республикыншье түлөөлэгшэдые уриха гэжэ дурадхана.

Теэд баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд энэ дурадхалые буруушаагаад, имагтал ГФР-эй түлөөлэгшэдые уриха хэрэгтэй гээд һананабди гэжэ мэдүүлбэ.

Советскэ Союз тус зүблөөндэ германска хоёр гүрэнэй хоюуланайнь түлөөлэгшэдэй адли эрхэтэйгээр хабаадалсахын түлөө байна, энэ ушарта газаашалга гаргаха ябадалые буруушаана гэжэ В. М. Молотов мэдүүлбэ. ГДР-эй ба ГФР-эй түлөөлэгшэдые уриха тухай асуудалаар зүблөөн зохистой һайн шиидхэбэри абаагүй, энэ баримта германска асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ муугаар нүлөөлхэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Һүүлээрнь В. М. Молотов европейскэ аюулгүй байдал тухай асуудалаар мэдүүлгэ хэбэ.

Европодо аюулгүй байдал хангаха асуудалаар шухала хэлсээн зүблөөндэ хабаадагшадай дунда туйлагдаагүй гэжэ тэмдэглээд, Молотов энэ асуудалаар һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха арга боломжо бии гээд Советскэ делегаци һанана гэжэ хэлэбэ.

Европодо аюулгүй байдал тухай договор баталха арга боломжо тушаа асуудалые түрүүшээр харьяата үсөөхэн гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэхые Советскэ делегаци дурадхана... гэжэ Молотов мэдүүлбэ. Тэрэ асуудал зүбшэн хэлсэхэдэ дүрбэн гүрэнэй — СССР-эй, США-гэй, Франциин, Великобританиин, мүн тэрэшэлэн Баруунверопейскэ союздашье, Варшавска договортошье хабаададаг бусад бүхы гүрэнүүдэй, тэдэнэй тоодо Германска Федеральна Республикын ба Германска Демократическа Республикын хабаадалсахые бидэнэр дурадханабди.

Хабаадалсахаяа хүсэһэн бусад европейскэ гүрэнүүдэйшье, жэшээлхэдэ, Югославиин, Даниин тус договорто хабаадалсахыень Советскэ правительство мүн тэрэшэлэн зүбшөөхэ байна.

Европодо аюулгүй байдал сахиха тухай договорто хабаадалсаха гүрэнүүдэй бэедээ даажа абаха уялганууд тухай хэлэхэ зуураа, Советскэ делегациие толгойлогшо ингэжэ тэмдэглэбэ:

— Советскэ правительство энэ дурадхал оруулхадаа ямар юумэ үндэһэ болгоноб гэбэл, мүнөө бии байгаа договорнууд болон хэлсээнүүд (Хойто-атлантическа блок, Баруунверопейскэ союз, Варшавска договор) саашадаа хүсэгүй болохо ба тэдэнэй үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан сэрэгэй бүлэглэлнүүд үгы хэгдэхэ ёһотой байһаниинь элитэ. Гэбэшье, Европодо аюулгүй байдал тухай договор тушаа оруулагдаһан тус дурадхалтай дашарамдуулан Советскэ правительство тус договорой хүсэндөө үлэхэ тодорхой болзор тухай, тэрэниие ниитэ-европейскэ договороор һэлгэхэ тухай дурадхал мүнөөдөө оруулнагүй.

Молотовой хэлэһэнэй ёһоор, Советскэ правительство ямар юумэ эшэ үндэһэ болгоноб гэбэл, договор баталалга хадаа тэрээндэ хабаадагша гүрэнүүдэй мүнөө хүсэндөө байгаа договорнуудай ба хэлсээнүүдэй ёһоор абаһан уялгануудта хамаархаха ёһогүй, мүн тэрэшэлэн зэбсэгтэ добтолго болоһон ушарта өөһэдыгөө тус тустаа ба хамтаараа хамгаалха тухай ООН-эй Уставай 51-дэхи статьягай хараалһан гүрэнүүдэй эрхэнүүдтэ хамаархагүй байна. Европейскэ аюулгүй байдал тухай асуудал хаража үзэхэ зуураа, Польша, Чехословаки, Югослави, Греци гэхэ мэтын европейскэ гүрэнүүдэй аюулгүй байдал тухай бодонгүй байжа шадахагүй байнабди гэжэ Молотов үргэлжэлүүлбэ. Тэдэ гүрэнүүдэй арадууд гитлеровскэ добтолгоһоо боложо ехээр хохидоһон байха юм.

Жэшээлхэдэ, Германитай хиллэдэг гүрэнүүдэй аюулгүй байдал сахиха хэрэг энэ договорой ёһоор хараалагдана гү, али үгы гү гэжэ «Германиие нэгэдүүлгэтэй дашарамдуулан үгтэхэ тусхай найдабаринууд» тухай баруун гүрэнүүдэй дурадхаһан проект дотор юушье хэлэгдэнэгүй гээд Молотов онсолон тэмдэглэбэ.

Европодо аюулгүй байдал сахиха тухай договорой проектые советскэ делегациин толгойлогшо зүблөөнэй үзэмжэдэ дурадхан табиба. (Энэ дурадхалай текстнь манай газетын мүнөөдэрэй номерто хэблэгдэбэ).

Хожомынь Молотов буу зэбсэгүүдые хороолго ба хиналтын тусгаар зоно Европодо байгуулха тухай гурбан министрнүүдэй дурадхал тушаа тогтон хэлэбэ.

«Нэгэдүүлэгдэһэн Германиин ба Зүүн Европын оронуудай хоорондохи хилын хоёр талаархи» зоно тухай гурбан министрнүүдэй проект дотор хэлэгдэнэ гэжэ Молотов тэмдэглэбэ. Тиимэ дурадхал «Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи» зоно тухай правительствонуудые толгойлогшонорой үгэһэн директивэнүүдтэй тааралданагүй, мүн бүгэдэндэ мэдээжэ үнэн бодото ушар байдалтай тааралданагүй. Молотов иимэ юумэн тухай хэлсэжэ үгээ ойлголсохые дурадхаба:

1. Буу зэбсэгүүдые хороолгын, хиналтын Европодохи зонодо Германска Федеральна Республикын, Германска Демократическа Республикын, мүн тэдэнтэй хүршэ гүрэнүүдэй гү, али тэдэнэй зариманайнь территори орохо ёһотой.

2. Зоно тухай асуудалаар баталагдаха хэлсээн дотор энэ зонодохи бусад гүрэнүүдэй территори дээрэ байгаа США-гэй, СССР-эй, Великобританиин ба Франциин сэрэгүүдэй эгээн дээдэ хэмжээниинь хараалагдаха ёһотой. Тиимэ хэмжээнүүд тухай асуудал хожом хаража үзэгдэхэ зэргэтэй.

3. Буу зэбсэгүүдые хороолгодо, тэдэниие хинан шалгаха ябадалда хабаатай, мүн зохихо хэлсээнэй ёһоор гүрэнүүдэй абаһан уялганууд тэдэ гүрэнүүдтэй хэлсэгдэжэ абтаха ёһотой. Тэдэ гүрэнүүд өөһэдынгөө эрхэ сүлөөтэй зохилдуулан тус асуудалаар шиидхэбэринүүдые абаха эрхэтэй байха байна.

4. Зонодо ородог территори дээрэ буу зэбсэгүүдые хороохо уялгануудые дүүргэхын хойноһоо хэлсээнүүдтэ хабаадагша гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэгүүдые хинаха хамтын хиналта тогтоогдохо байна.

Энэ асуудалаар бидэнэй бэе бэеэ ойлголсохо ябадал, саашадаа мүн харьяата бусад гүрэнүүдтэй бэе бэеэ ойлголсохо ябадал эб найрамдал бэхижүүлгэдэ шухала удхашанартай байха ба Европодохи түгшүүрилые бага болгоходо туһалха байгаа гэжэ Молотов онсолон тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта, бэе бэеэ ингэжэ ойлголсохо ябадал туйлагдаа һаа, буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэлгые хүлгэдхэжэ үгэхэ байгаа, ушарынь саашадаа буу зэбсэг улам ехээр хуряаха хэмжээнүүдые Европын тус тус районһоо жэшээ абан хэрэглэхэ арга боломжо харуулагдаха байгаа.

Баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд В. М. Молотовой мэдүүлгые, тэрэнэй оруулһан тон һонирхолтой дурадхалнуудые ехэ наринаар хаража үзэхэ байна гэжэ **Г. Макмиллан** мэдүүлбэ. Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудалаар Советскэ делегациин дурадхалые дуулахаяа хүсэхэ байнаб гэжэ тэрэ мүн лэ мэдүүлбэ.

Д. Даллес Г. Макмилланай энэ ажаглалтые зүбшөөбэ.

Министрнүүд удаадахи заседани дээрээ СССР-эй делегациин мүнөөдэр оруулһан дурадхалнууд тухай һанамжаяа хэлэхэ, хожомынь Советскэ делегаци германска асуудалаар мүн тэрэшэлэн һанамжаяа хэлэхэ гэжэ Советскэ делегаци тоолоно гэжэ **В. М. Молотов** хэлэбэ.

Иигээд заседани дүүрэбэ.

Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай

(СССР-эй делегациин дурадхал)

«Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органууд болон эмхи зургаануудта абтажа болохо байһан хэмжээнүүдые оруулалсан, (а) арадуудай хоорондоо һаадгүйгөөр харилсаа байгуулгада ба амгалан ёһоор наймаа хэлгэдэ һаад хэдэг хаалтануудые саашадань зайсуулгада, мүн (б) хамаатай оронууд болон арадуудай бэе бэедээ ашагтай туһатайгаар холбоо барисаа һаадгүйгөөр байгуулгада хүргэжэ шадахаар хэмжээнүүдые» шэнжэлхэ шухала гэжэ Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар СССР-эй, США-гэй, Великобританиин болон Франциин правительствонуудые Толгойлогшонорой үгэһэн Директивэ соо заагдаһан байна.

Энээндэ зохилдуулан, дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хадаа гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоной харилсан ажаллалга бэхижүүлгэдэ туһалха хүсэлтэй байһан дээрэһээ доро дурсагдаһан тухай үгээ ойлголсобо:

1. Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо уласхоорондын худалдаа наймаа эрхилэлгэдэ тохёолдодог һаад хаалтанууд болон хизаарлалтануудые зайсуулха, худалдаа наймаанай ба далайда тамаралгын асуудалнуудые бүри таатайгаар шиидхэхэ ёһо гуримые хэрэглэхэ ябадалые хараадаа абан, уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ туһалха хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ мэдэрэгдэнэ.

2. Далайн хоолойнуудаар ба уласхоорондын удхашанартай каналнуудаар бүхы оронуудай худалдаа наймаанай суднануудай һаадгүйгөөр гаралгада ба зарим гүрэнүүдтэй лалайгаар харилсаа байгуулха талаар мүнөө бии байһан хизаарлалтануудые усадхахын тулада дүрбэн гүрэн өөһэдһөө дулдыдаха хэмжээнүүдые абаха байна.

3. Уласхоорондын научно-техническэ холбоо барисаа, тусхайлбал, зохихо мэргэжэлтэдэй болон бусадай хабаадалгатайгаар зүблөөнүүдые зарлажа, атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ (техникэ, хүдөө ажахы, медицинэ гэхэ мэтэ) талаар холбоо барисаа үргэдхэхэ хэмжээнүүд абтаха байна. Наукын ба техникын талаар уласхоорондын харилсан ажаллалгын асуудалнуудые эрхилдэг уласхоорондын организацинуудтахи дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэд зохихо алхамуудые хэхэ байна.

Элүүрые хамгаалгада атомна энерги хэрэглэхэ тухай асуудалаар Уласхоорондын конференциие 1956 ондо зарлабал таатай байһые һалар абтаха хэмжээ-ябуулга гэжэ тоолохо.

4. Уласхоорондын тусхай организацинуудта (МОТ, ЮНЕСКО, ВОЗ, МСЭ болон бусад), эдэ организацинуудта орожо харилсан ажаллахые хүсэдэг бүхы гүрэнүүдэй хабаадалсабал таатай гэжэ дүрбэн гүрэн тоолоно.

5. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органууд болон эмхи зургаануудта абтажа болохо хэмжээнүүдые оруулалсан, Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо промышленностиин, хүдөө ажахын, культурын талаар, туризмые хүгжөөхэ талаар холбоо барисаа бэхижүүлгэдэ туһалжа шадахаар доро дурсагдаһан хэмжээнүүд урмашуулан дэмжэгдэхэ байна:

а) дүй дүршэлөө халан абалсаха ба зохихо оронуудай туйлалтануудтайнь танилсахын тулада бэе бэедээ делегацинуудые, мүн промышленностиин, хүдөө ажахын болон худалдаа наймаанай ажал-ябуулагшадые бэе бэедээ эльгээлсэхэ;

б) культурын талаар харилсан ажаллаха хэлсээнүүдые зохихо оронуудай хоорондо баталбал таатай байһые хараадаа абалсан наукын болон культурын ажал-ябуулагшадай хоорондоо бүри үргэн харилсаатай бололгые ба культурна үнэтэ зүйлнүүдые андалдан абалгые хүгжөөхэ зорилгоор оронуудай хоорондо культурна холбоо барисаа үргэдхэхэ;

в) хэблэлэй зүйлнүүдые (ном, журнал, газетэ болон бусад) научно-шэнжэлэлгын институдуудай, библиотекэнүүдэй, научна болон культурна ассоцианинуудай, ниитын организацинуудай болон хүнүүдэй хоорондоо андалдан абалсалгые үргэдхэлгэ;

г) уласхоорондын туризмые, тэрэшэлэн оронуудай хоорондо спортивна холбоо барисаа бүри үргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүд;

д) гүрэнүүдэй хоорондо дээрэ дурсагдаһан холбоо барисаа үргэдхэлгэдэ бэрхэшээл тохёолдуулхын тулада нютаг урилалгын ба бусад гуримуудай талаар зорюута хэгдэдэг һаад хаалтануудые зайсуулха хэмжээнүүд.

Европодохи аюулгүй байдал тухай договорой проект

(СССР-эй делегациин дурадхал)

Эб найрамдал бэхижүүлхэ эрмэлзэлгээр зоригжон, мүн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада ба гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа байгуулхадаа бэе бэедээ этигэлсэдэг бололгодо бүхы хэмжээгээр туһалха шухала байһыень мэдэрэн,

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин эб найрамдалда дуратай үг зорилгонууд болон принципүүдые хүтэлбэри болгон,

Энэ договор баталха гэжэ. . . .

. . . . правительствонууд хэлсэбэ.

Договорто хабаадагша гүрэнүүд доро дурсагдаһан уялгануудые бэедээ даажа абаһан тухайгаа тангариглан мэдүүлнэ:

СТАТЬЯ 1.

Бэе бэедээ эсэргүүгээр зэбсэгтэ хүсэ хэрэглэхэгүй, тэрэшэлэн хоорондоо харилсаа байгуулхадаа хүсөөр заналта хэлгэһээ бэеэ бариха, тэдэнэй хоорондо гаража магад бүхы арсалдаануудые эбэй ёһоор шиидхэхэ гэһэн уялгануудые хэлсээ хэжэ байгаа талануудабана.

СТАТЬЯ 2.

Хэрбээ, договорто хабаададаг нэгэ гү, али бүлэг гүрэнүүдэй Европодо ямар нэгэн гүрэнэй гү, али бүлэг гүрэнэй зүгһөө зэбсэгтэ добтолгодо ороод байһан ушарта договорто хабаададаг бусад гүрэнүүд хадаа Европодохи уласхоорондын эб найрамдалые болон аюулгүй байдалые дахяад һэргээхын ба хангахын тулада шухала гэжэ тоологдоһон бүхы туһаламжые, сэрэгэй туһаламжа оруулалсан, иимэ добтолгодо ороһон гүрэндэ гү, али гүрэнүүдтэ дары үзүүлхэ байна.

СТАТЬЯ 3.

Договорто хабаадагша гүрэнүүд хадаа Европодо добтолго хэһэн гүрэндэ ямар нэгэн шалтаг бараад, сэхээр гү, али далдаар туһаламжа үзүүлхэгүй гэһэн уялга абана.

СТАТЬЯ 4.

Али нэгэнэйнь һанамжын ёһоор, договорто хабаададаг нэгэ гү, али хэдэн гүрэндэ Европодо зэбсэгтэ добтолгын аюулай бии болоо гээшэ һаань, иимэ аюулые зайсуулхын тулада үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха зорилгоор договорто хабаадагша гүрэнүүд бүхы ушарта хоорондоо зүбшэл хэхэ байна. Договорто хабаадагша ямар нэгэн гүрэндэ добтолго хэгдэбэлэнь, эб найрамдалые һэргээн тогтоохын тулада зүбшэхэ хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй болоһон бүхы ушарта тэдэнэр шухала зүбшэл дары хэхэ байна.

СТАТЬЯ 5.

Хэлсээ хэжэ байгаа гүрэнүүд хадаа дээрэ дурсагдаһан зүбшэлнүүдые хэхэ, тэрэшэлэн энэ договорой ёһоор гүрэнүүдэй бэедээ даажа абаһан уялгануудые бэелүүлгэтэй дашарамдуулагдан аюулгүй байдалые хангаха талаар шухала боложо магад бусад хэмжээнүүдые абахын тулада хоорондоо зүбшэжэ тусхай органиие (али органуудые) байгуулха юм.

СТАТЬЯ 6.

Договорто хабаадагша гүрэнүүдэй мүнөө бии байһан договорнууд болон хэлсээнүүдэй ёһоор абаһан уялгануудта энэ договорой ёһоор абтаһан уялгануудынь хамааралсахагүй гэжэ зүбшөөлсэбэ.

СТАТЬЯ 7.

Энэ договорой ёһоор гүрэнүүдэй бэедээ даажа абаһан уялганууд договорто хабаадагша гүрэнүүдэй, ООН-эй Уставай 51-дэхи статьягаар хараалагдаһанай ёһоор, ганса гансаараа гү, али хамтаараа өөрыгөө хамгаалха эрхые багадхаха ёһогүй.

СТАТЬЯ 8.

Договор хадаа саг зуурын шэнжэтэй байжа, мүнөө бии байһан договорнууд болон хэлсээнүүдэй орондо европейскэ аюулгүй байдал тухай бүри үргэн ондоо договорой баталагдатар хүсэндөө байха болоно.

В. М. Молотов Г. Макмиллан, Д. Ф. Даллес болон М. Шарет гэгшэдтэй хөөрэлдэбэ

Советскэ Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй министр октябриин 29-дэ Великобританиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Макмилланиие, октябриин 30-да Холбоото Штадуудай гүрэнэй секретарь г-н Даллесые, октябриин 31-дэ Израилиин премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Шарет гэгшэдые урижа уулзаа.

Өөрыгөө хамгаалхын тулада Египедтэ нэгэ хэдэн тоотой буу зэбсэг Чехословакиин һаяхан худалдаһанда хамаатай асуудал хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэгдэһэн байна. Тиихэдээ, өөрыгөө хамгаалха тухай хуулита ёһоор оролдолго гаргажа байһан гүрэнүүдэй суверенна эрхые мэдэрхэ, мүн Дүтын ба Дунда Востогто эб найрамдалые сахиха ба бэхижүүлхэ шухала байһые ба энэ районой гүрэнүүдэй хоорондохи сэхэ харилсаае һайжаруулгада туһалхаар бэлэн байһан тухайгаа советскэ тала сэхээр онсо тэмдэглэһэн байна.

Энэ асуудал тухай һүүлэй үедэ баруун оронуудай зарим газетэнүүд ехээр хүхиргэжэ бэшэһэн байна. Урданайхидаал адляар, Египедэй үнэндөө өөһэдһөөнь дулдыданги саашадаа байхыень хүсэдэг баруунай тэдэ зарим хүнүүдэй дуратгүйлэлгэ харгадажашье байхадаа болоо даа.

Американска газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөө США-да байһан израильска министрнүүдэй нэгэн хэтэрхэдээ Египедтэ эсэргүү дай урдижэ эхилхые элитээр уряалһан байха юм. Эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхые уряалжа байһан талын буу зэбсэгээр дутадаггүй байһыень энэ ушар гэршэлнэ гэжэ һанагдахаар байна.

Энэ районодохи байдал бүри хурсадажа магад гэжэ зарим гүрэнэй тусхай тушаалта хүнүүд али болохоор онсо тэмдэглэдэг байгаашье һаа, энэ асуудалые таатайгаар хаража үзэхэ хэмжээ өөһэдынгөө зүгһөө абадаггүй байна. Энээндэ анхарал хандуулхаар байна. Энээнтэй дашарамдуулан Аюулгүйн Соведые зарлаха тухай хэншье асуудал табинагүй.

Женевын журналистнууд ингэжэ заана: СССР-эй хараа бодол национальна бэеэ даанхай байдалаа хангаха Египедэй хуулита эрхэтэй байһые, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада болон тус районой гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулгада туһалха шухала байһые энэ ушарта анхаралдаа абаһан байна.

(ТАСС).

Германска Демократическа Республикын правительствын мэдүүлгэ

Германска Демократическа Республикын правительствын мэд... октябриин 31-нэй үдэшэ Бер... радиогоор дамжуулагдаа. Д... гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй... нистрнүүдэй Женевскэ зүблөө... рэ хэлсэгдэжэ байһан асу... нууд тушаа өөрынгөө барим... байһан хараа бодолые ГДР-эй... вительство энэ мэдүүлгэ соогоо... руулан хэлэһэн байна.

Европодохи эб найрамдалые... галга ба бэхижүүлгэ мүнөө... эгээн шухала зорилго болоно, г... дын хэрэгүүдэй министрнүүдэй... невскэ зүблөөн хадаа аюулгүй... дал хамтаараа сахиха уласхо... дын түгшүүрилые һуларуулга... һалжа болохоор бүхы юумые, ... пейскэ системэ байгуулха туха... нөө бии байһан сэрэгэй бүл... нүүдые усадхаха тухай, буу з... хуряаха тухай асуудалнуудаар... ойлголсохо арга бүхэниие хэр... хэ ёһотой гэжэ Германска Демо... тическа Республикын правител... тоолоно гээд мэдүүлгэ соо онсо... дэглэгдэнэ.

Германска Демократическа ... публикын правительство хадаа ... роподо аюулгүй байдал хамт... сахиха зам оложо германска асу... шиидхэхэдэ шухала болохо г... талын эрхэ байдал бии болгохо ... рэгтэй байһые баадхахатаяа х... Германиие нэгэдүүлгэ хамагай... рүүндэ немецкэ арадай өөһэд... хэрэг болоно гэһэн һанамжатай... на гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэн...

Германска асуудалые амг... ёһоор, түргэнөөр шиидхэхын ту... немецүүдэй өөһэдынгөө хоор... үгээ ойлголсохонь шухала гэжэ... дүүлгэ соо онсо тэмдэглэгдэ... гадна, ингэжэ үгээ ойлголсохы... лада Германска Демократи... Республикын правительствын... Арадай палатын хэжэ байһан а... мууд тухай һануулагдана.

Энээнтэй дашарамдуулан Гер... ска Демократическа Республ... правительство хадаа германска ... гүрэнэй хоорондо харилсан а... лалга бэелүүлхэ, Германиин нэг... һэргээхэ зорилготой бүхы орол... гонуудые нэгэдүүлжэ шадахаар ... тэгерманска тиимэ органиие б... гуулха саг тулажа ерээ гэжэ... дүүлнэ. Иимэ орган болгон ни... германска совет байгуулхые Гер... ска Демократическа Республ... правительство дурадхана. Энэ ... ведтэ Германска Демократи... Республикын болон Германска ... деральна Республикын хуули ... даг органуудай түлөөлэгшэд о... ёһотой.

Бэелүүлэгдээд байбал, Европ... аюулгүй байдал хамтаараа сах... системэ байгуулгада, мүн амга... ба демократическа ёһоор герма... асуудал түргэнөөр гуримшуулха... рилгоор Германиин хоёр хубиие... бэедэнь ойртуулгада туһалжа б... хоор дурадхалнуудтайгаар Гер... ска Демократическа Республ... правительство мэдүүлгынгээ ту... хэлдэ дүрбэн гүрэнэй гадаадын... рэгүүдэй министрнүүдэй Жене... зүблөөндэ хандаһан байна.

(ТАСС)

Шатараар эхэнэрнүүдэй уласхоорондын турнирай дүнгүүд

Шатараар эхэнэрнүүдэй уласх... рондын турнирай хойшолуулагда... партинуудые үргэлжэлүүлэн ... далга октябриин 31-дэ дүүрэбэ. Т... турнирай эсэсэй дүн гараба:

Неделькович Граф-Стивенсон... Лазаревич Шоде де Силаниие, З... рыкина Кертесые шүүбэ.

Граф-Стивенсон Шоде де Си... хоёр, мүн Карфф болон Караско ... Будинич гэгшэд тэнсээ.

Иимэ ушарһаа, шатараар эхэ... нүүдэй уласхоорондын турнирай ... сэй дүнгүүд иимэ: Рубцова (СС... 15, Вольперт (СССР) 14,5, Кел... Германн (ГДР) 14, Зворык... (СССР) 13,5, Борисенко (СС... 13, Недельковнч (Югослави) 1... Лазаревич (Югослави) 12, Иван... (Болгари) 11,5, Хеемскерк (Голл... ди) 10, Игнатьева (СССР), Гр... Стивенсон ба Грессер (США), ... де де Силан (Франци) гэгшэд ... бүридөө 9,5, Кертес (Венгри) ... Гурфинкель (СССР) болон Го... (Польша) тус бүридөө 6,5, Кар... (США) 5,5, Боде де Мосчини (... гентина) 4,5, Суха (Чехословак... 4, Караско де Будинич (Чили) 2... котой болоһон байна.

(ТАСС)

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00603. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6104.